

MLADIKA

Izhaja 20. vsakega meseca.

Uredništvo in upravnništvo je v
Gorici, Gosposka ul. 2 (knjigarna).

Stane celoletno 8 lir

Definsko blagovestje.

Legenda. Napisal Venceslav Belé.

Božji poldan.

(Angelov pozdrav.)

Med tem nebeški zvon se oglasil je,
nebesom božji poldan zazvonil je
in veliki nadangel Gabrijel
Mariji zopet je pozdrav zapel.

»O Marija, počesčena,
z milostjo vsa obvarjena,
vedno je Gospod s Teboj!

Vsem ljudem v radost rojena,
o preblažena Ti žena,
in preblažen sad je Tvoj!«

Caharijeva hvalnica.

Ko ta pozdrav prejela je Marija,
je veliki duhovnik Caharija
v nebeškem tempelju zapel
navadni opoldanski slavospev
z mogočnim glasom, da njegov odmev
je preko vseh nebes donel:

Oj, hvaljen bodi Gospod, naš Bog,
ki Svoje ljudstvo je obiskal
in odrešenje je On poslal
vsemu svojemu ljudstvu!

Ker On od nekdanj obljubil je,
nam dvignil rog je zveličanja
sprejel je On za služabnika
vsakega Svojih zvestih!

Nas rešil, k Sebi sprejel nas je,
da njemu služimo brez sramù
in da v svetosti smo zvesti mu
vsi na vekomaj! Amen!«

Marijin obisk.

Ta pesem ni še dobro izzvenela,
 ko je Marija — Mati odhitela
 v poldan iskát preljubo dete svoje;
 mu nesla v svoji skrbnosti s seboj je
 dobrot nebeških, da ga okrepča.
 Med potoma tiho — plaho poje,
 ker v materinski skrbi se boji,
 da morda z glasno pesmijo vzbudi
 iz sná predrago, ljubo dete svoje,
 ki skrbno iščejo ga nje oči.
 če morda kje vse trudno sladko spi.
 »O Ti, ki ljubi Te iz vse moči
 po Tebi hrepeneča duša moja,
 kod pase čredica sedaj se Tvoja?
 Kod hodiš, dragi moj, in kje zdaj bivaš?
 Kje v opoldanski uri mi počivaš?

O Ti, ki duša k Tebi hrepeni!« —
 Ko prihiti v vrtov nebeških brajde
 in tamkaj svoje ljubo dete najde,
 ki v hladni senci vinskih trt leži
 in s svojo družbico prav sladko spi,
 poklekne tiho na njegovo stran,
 se skloni k njemu in v ljubezni znak
 na čelo dahne mu poljub mehak
 in preko las gre voljno mu nje dlan. —
 A ljubi Jezušček že v snu zasluti
 Marije, svoje Matere bližino,
 z odmevom silnim v svojem srcu čuti
 neskončno nje ljubezen in milino.
 Se prebudi. Pristrčno jo objame,
 poljubi jo, poboža ljubeznivo:
 »Ne trudi, Mati, toliko se zame!«

Deca pozdravlja Marijo.

A tudi družbica otrok Marijo
 v bližini čuti in se prebudi
 in se neizrečeno vzveseli.
 Vsi blaženi objemat jo hitijo
 in da preljubo Mater vzradostijo,
 s prelepim jo pozdravom počastijo:

»O Marija,
 bodi pozdravljena!
 Mati Božja,
 Mati usmiljena!
 Mati naša,
 Mati vse milosti!
 Mati sveta,
 polna vse radosti!
 O Marija!«

Sanje božičnega večera.

Črtica. Spisal Andrej Čebokli.

Božični večer: tisočdevetstopenajsto
 sveta pričakovanje.

Na dvorišču bogate hiše je stala koča,
 nizka in čemerna, in gledala z enim sa-
 mimi okencem v prešerno poslopje — ka-
 kor berač, ki si upa le z enim očesom zre-
 ti v bogatina.

Pravili so, še lanske zime je bila ta
 koča svinjski hlev. Letos pa je že nekaj
 več: dom treh begunskih teles. Ena izbica
 za vse: spalnica za tri ljudi, kuhinja in
 klet.

Ni pa dom njihovih duš na teli sedmih
 kvadratnih metrih.

»Mamica, prižgi svečo!« je prosila Nada, ki se je bala teme.

Branko, z ledenim glasom: »Zakuri!«

In v koči klepeče mraz svojo pesem na zobe —. Trije pari gorkih oči pa se ljubijo — in tri britke duše se prelivajo v eno samo, trpečo . . . ki plava daleč nekam —.

Gospa Marta, otrpla od mraza, se premaguje pred otrokoma. Njeno dvaintridesetletno telo se živo giba in pregiba, ki je pričo vse bede še lepote polno. Obraz rahlih potez se ji bolj in bolj mehča v toploti. Ni pa več mladostnočist in gladek — nanj se ji je podpisal čas za spomin: na dni bolečin dveh otrok — na nasilno noč, ko so ji iz postelje odrgali moža na fronto — na majski dan krvavih rož, ko je morala bežati od svojega doma —. Velike plave oči ji gorijo namesto dveh svečic, odsevajo najglobljo ljubezen in ugrevajo izbico s priljubljenostjo.

Branko in Nada se tiščita še ledena in trda na klopici pri železnem ognjišču. Kakor dvojčkoma, zemskima angelčkoma, se jima dotikata rameni. V isti višini sta bradici, so usteca, sta nosička. V isti črti dva para oči in dve čeli. Temnoplavi lasje so padali Branku na tilnik, Nadi valovili globoko po hrbtu.

Dekletce bi se bilo smehljalo kakor papigi, če bi ji bil kdo pripovedoval, da se bo tako zgodaj — v enajstem letu — srečala s trpljenjem —. Fantiček bi se bil rogala ali pa s kamenjem nagnal vsakogar, ki bi mu bil prorokoval že za njegovo dvajnajsto leto to grozno usodo —.

»Mamica, kje je naš lep dom?«

Branko je občutil težko samoto, kot bi bil ciganski otrok —.

Materi padejo roke, onemele, kakor bi jo žgali živi žulji —:

»Tam daleč — ob nebeškomecni Soči, otrok moj! V objemu Krna, Stola in Mataturja — v čuječem pogledu čudovitega moža, ki se je vtisnil v zahodno plat Krnove skale, da čuva svoj rod, ki biva tod od davnih dni in bo bival na vekomaj —«.

Materine besede vzbujajo otrokoma strah in skrb — da zakliče Nadina duša po očetu:

»Mamica, kje je zdaj naš atek?!«

Mati, kakor bi ji zmaknil meč, zaplacen v sredino srca: »Ah, dete, ne spominjaj me!«

Sede njima nasproti in zakrije solze, ki jih toči kakor tužna vdova.

»Ali ne veš več — na Krnu je —« ji razlaga Branko.

»Ne — dom nam čuva, je rekla mamica«.

Mati se koj utolaži iz usmiljenja do otrok, izbrisati pa si ne more iz oči žrjavice ugašenih solz. Zato budi mladi srci k upanju:

»Da, Nadica, na Krnu je naš atek — v živo skalo zakopan — in nanj zre in ga spremlja božje oko —. Od tam gleda na naš dom in ga čuva z gorko skrbjo svojega očesa —.«

Branko: »Ponoči pa sultan laja in straži.«

Nada: »Ubogi revček, sam je ostal.«

Mati: »— in je poginil za gladom.«

Nada, kakor dete brez igračk: »Bogve, kdo zaliva mojim rožicam po oknih!«

Mati, kakor bi gledala za bežečo hčerino mladostjo —: »Oveneale so in usahnile.«

Branko vzhrepeni po svojem svetu:

»Bogve, kakšni so naši travniki.«

Mati jih vidi: »Raztrgani so s konjskimi kopiti — razrezani ž železnimi kolemi — razriti s šrapneli in granatami.«

Branko: »In gozdovi —?«

Mati: »Posekani in požgani.«

Branko: »Ah, sam Bog ve, kam so zbežali pa moji tički! Kdaj bodo peli — kje bodo gnezdili —?!«

Nada: »Begunčki so kakor mi v kaki daljni deželi. Branko, ali se ti pa ne zdi, da so prileteli za nami —?«

Branko: »O ne. Po perju bi jih spoznal in po glasu.«

Mati: »Naši tički nam ne bodo več peli — nikdar več gnezdili —.«

Za katero gorjé bi še mogla vprašati deček in deklica? Ali jima že ni dovolj?! Da! —

Ne upata si vpraševati dalje in tudi mati se jima boji odgovarjati. Ta nezaljena tišina, ta trenutni molk bolj teži, nego svinčena samota v izvoljeni puščavi.

Branko in Nada sta popila vroče mleko. Nova kri jima je udarila po vseh žilah in jih vzbudila iz ledenega sna. Telo

se le nekoliko uteši in duša začne dihati, srce veselo biti — In čudežno je, kako se zdaj izpreminjajo čustva v otroku od trenutka do trenutka, kakor iz večnosti — da jih niti ne sluti naša duša.

Na mežikavo okence so potrkali radostni vzkliki iz srečne družine. V izbici jim odgovorijo vzdih — Od tam zveni pesem — tu udarja žvenkelj ob eno plat težkega zvona samote — Tam namakajo ustnice v sladčicah — tu se cedijo grenke sline —

Otrokoma gori obraz, gorkota nekdanje sreče ju podžiga. Mlade oči se široko odpro in daleč zamisljajo. Potem izbruhne vse zadržano:

»O — — —!« Besede pa globoko obtičijo.

»Čuj — — —!« Krikne Branko in stisne Nadi roko.

Mati se sključi na stolčku in stisne v roke obraz. Mrazi jo, ko se trdi žulji dotaknejo mehkih lic, kot bi jih poljubile tuje ustnice. Njena duša pa išče moža.

Ure v izbici ni. Njeno tiktakanje bi občutili kakor oznanjevanje prezgodnje smrti. Ko da bi padale, padale kaplje grenčice na kristalne duše. Spominjalo bi jih na čas in jim penavljalo vsake tri minute iste tri misli: preteklost — sedanost — bodočnost —. V tej izbici je ura, dan in mesec eno: večno trpljenje —. In v dolgem, globokem trpljenju človek ne živi več po uri, dnevu in mesecu — kakor tudi v dolgem, slastem veselju ne — in pozabi tudi na leto.

Iz bogate hiše zarožljajo igračke —.

»Nada, čuj!«

Mati zre z božajočimi očmi v sina in hčer, kakor v deteti božji:

»V teh mislih je samo veselje — čista radost —!«

In si na tihem želi, da bi bila njena duša le enkrat še, za en sam trenutek tako srečna, tako prazna in čista od bitkosti.

Zvončki zvonijo . . .

Nada vzhitiče: »Angelčki peljejo Jezuščka —.«

Branko, s polodprtimi usti: »Tam pejó —.«

Nada, z začudenimi očmi: »— in godejo —.«

Branko: »Tako tam Jezuščka čakajo —.«

Mati, s tolažljivimi besedami Matere sedem žalosti: »Jezušček se je rodil za uboge — za trpeče — za odrešenja potrebne. Prihaja prej k revnim, od sveta zavrženim —. In pride tudi k nam — v nas — v naše duše —.«

Toda materine besede so bile otrokoma še predaleč —.

V bogati hiši se razsvetijo vsa okna od tal do strehe in razsipajo razkešno svetonočni sij. Čemerna kočja vzhivi iz močvirja teme kakor betlehemski hlev iz črne puščave — in v izbici vzhari, kakor bi se bile vnele vse bolečine.

Branko plane kvišku: »O, da bi bilo pri nas vedno tako svetlo!«

Mati, v globoki molitvi: »Blagoslovi jim duše!«

Nada skoči k oknu: »Hiti, Branko, hiti, že prižigajo!«

Branko stoji pri Nadi kakor angelček pri angelčku z žarečim obrazom:

»Koliko luči —!«

Nada: »Sto in sto svečic . . .!«

Mati, z očmi ihteca v nebo: »Vnami jim srca!«

Nada, v zaspanjeni radosti nemirna: »Lej! — — lej — —!«

Branko, v tujo srečo zamišljen: »Viš vesele otroke — —!«

Nada krikne s silo otroške strasti: »Jej, koliko daril — kaka darila —!«

Otroka se ne ganeta spred okna. Trda stojita tu, ko da bi bila okamenela v začudenju —.

Med tem je šla Brankova duša mimo bede in trpljenja nazaj v nekdanje srečne dni.

»Nada, se spominjaš predlanskega leta —?«

Nada mu odgovori iz živega spomina: »Da!«

Mati, z glasnim vzdihom: »Odpri jima raj —!«

Branko, kakor sanjajoče: »Tistega jutra sem zgodaj vstal in gazil po svežem snegu v gozd, kjer sem si paleti dobro zapomnil kraj. Tam sem odgrebel in izkopal najlepši mah.«

Nada: »Potem nam je prinesel atek smrečico —.«

Branko: »Ti si mi podajala mah, jaz sem ga pelagal in griček je kar zelenel. Nato sem speljal po njem bele stezice —.«

Nada: »In sezidal si hlevček na njem«.

Branko: »Jaz sem postavil v hlevček jaslice —.«

Nada: »— in jaz sem vanje položila Jezuščka«.

Mati je sklenila roke in je padla na kolena:

»Usmili se nas — — —!«

Branko: »Potem pastirje in bele ovčice. Mamica je pčičila svečice po gričku, pred hlevčkom in po smrečici.«

Nada, z glasom sladkih slin: »In po vejicah je obešala cukrena srčeca, ribice, polno drugih sladčic ter prepletla in obsula drevesce s srebrom in z zlatom —.«

Branko: »In potem smo čakali desete ure«.

Nada: »Mamica je prižgala svečice pri jaslicah«.

Branko: »Tako je žarelo, kakor žari zdaj tam —.«

Nada: »Lepše, vse lepše — —!«

Branko: »In midva sva pokleknila.«

Nada: »— in atek in mamica sta tudi molila«.

Mati, s trepetajočimi ustnicami: »Nebo, vrni mi ga — vrni ga nam —!«

Nada: »Čuj, tam ne molijo!«

Nato, vsa v nekdanji sreči: »Lej, kakor ti otroci sva našla tudi midva pod drevescem vsak svoja darila, ki jih je bil nama prinesel Jezušček: jaz nove rumene čreveljčke, svileno obleko, čipkasto srajčico, rdečo čepico, zlato verižico, igra-

ke, bonbončke, vsega toliko, toliko —.«

Branko: »Jaz pa: nove črne čreveljčke, belo čepico, gorko perilo, ej — in konja, voziček, bič, druge igračke in bonbončke, vsega toliko, toliko —.«

Mati, obupajoče: »Zdaj pa smo bos, da nam kamenje gloda kožo. Tako raztrgani, da se nam vidijo lakti in kolena. Namesto zlatih prstanov imam žive žulje. Še brez svinca smo — in kmalu bodemo mesto zlatih verižic nosili železne verige okoli vratu —. O Bog, kaj smo Ti storili —!«

Nada, z vročim poželenjem: »Branko, pojdi, greva tja —.«

Branko ji odvrne iz bridkega spoznanja: »Ne —!«

Nada, vsa blede: »Branko, zakaj se bojiš —?«

Tam niso hoteli zagrniti oken — z nečemer drugim prekrivajo uboštvu, ki tiči nekje globlje —. Sramujejo se tuje bede, ki jim preti iz tisočerih krvavih rok in jim trga duše —.

Nada se je tresla kakor veja v vetru. Potegnila je glavo globoko med ramena in se je stisnila k Branku.

Trpeče srce je sunilo mater, da je padla v drugič na kolena in vpila s sklenjenimi rokami in solznimi očmi v nebo: »O reši nas!«

Otroka sta zdaj slišala mater vseh žalosti in sta se ji vrgla okoli vratu —: tri duše so molile in šestero oči je strmelo v nebo. — —

Večer na Notranjskem.

Po cesti kameniti škriplje voz...
Globoko sklonjen konj pred njim
počasi stopa, kot da voha sled
poti nekdanjih skozi padajoči gozd.

Tam za Snežnikom krvavi nebo...
Večerna megla raste iz dobrav,
tu, tam se trudno v mrak iz nizkih trav
dviguje redka vrsta črnih smrek —
razbita črta napadalnih strelcev.

Kaj bili smo, kaj smo?
Ob cesti kamen ves izpran leži,
srce te naše črne zemlje in ljudi.

Do vrha se je vzpela cesta pod nebo.
Konj dvigne glavo veter sčeše grivo
mu v mrak, bič žvižga, zdaj gremo
v žarečem dimu v daljo sivo.

Tam za Snežnikom krvavi nebo...

Lojze Remeč.

Božična bajka.

Sanje. — Spisal Ivan Seljan.

Marija je zagledala svoje mesto med oljkami in trtami, med cipresami in različnimi vrtovi, mesto, ki je vpilo v razvalinah, v bedi in v ponižanju. Na ulicah je bilo veliko ljudi; hiteli so vse križem, ljudje, ki so prišli od bogvekod, čudni in neznani, zakaj povelje se je tako glasilo in povelje je bilo sveto od nekdaj, bolj sveto kot Bog in njegova postava.

Marija je šla od hiše do hiše; vrata so ji zapirali in govorili: »Hiša je polna tujcev, pisano in podpisano povelje imajo, ne moremo in nočemo se braniti.«

Marija je bila žalostna, naslonila se je na podboje vrat in je dejala: »Bila sem vaša in čula sem dan in noč, in sem vam vračala zdravje, mir srca in ljubezen. Ali so bile vaše zahvale gola hinavščina? Kdo mi je razdril hišo, v kateri sem prebivala?«

Tak je človek, da ne poslušá rad svoje obsodbe in tudi te ni poslušal do konca. — Marija je šla dalje, njena noga je drsala po razdrti cesti, kot bi iskala ljubezni na tleh.

Vse hiše so bile zaprte, luč je sijala iz njih, pesem je donela na ulice, taka pesem, ki ni spodobna ob takem trenutku.

Marija je prišla do male hiše, za silo zbite, ubožne in temne, iz nje je gledal plamenček blede luči in tiho je bilo v nji.

Žena je prišla odpirat: »Kdo je?«

»Marija sem, begunka, Jezusa bi rada položila in ga uspavala, s pesmijo bi ga ogrela in s pogledom varovala.«

Žena je dejala: »Hudo je! Ubogo in mrzlo je naše ognjišče, naša beseda je tiho. Toda — blagor tistemu, ki najde zadovoljstvo v našem uboštvi in radi ga sprejmemo.«

Marija je položila dete in se sklonila nad njim. Strop in stene so se sklonile, mrak se je nagnil iz kotov in gledal v Jezusa kot z velikimi temnimi očmi. Vse je bilo tiho.

Marija je dvignila pogled. Njene oči so bile globoke kot zarja, ki se odpira v vrha gore v nedogledne globine. Spregovorila je z glasom, podobnim psalmu.

»Kdo ste in od kje ste? Med temi ljudmi ste kot tujci in vendar so oljke na vaših obrazih, oranže v vaših očeh. Čemu molčite, kot da ste kaj zakrivali in trepetate, da bi se ne izdali; greha ne berem na vašem čelu, delo je pisano v vaših dlanéh...«

Molčali so. Plaho so zrlí na okna in duri. Nato je spregovorila mati z otrokom pod srcem, zakaj od vekomaj že so matere najbolj pogumne in najmodrejše, ker ne govori iz njih srd kot iz moža, ampak goraka ljubezen.

»Nismo tujci. Živeli smo tu, naša hiša je bila opletana z božjim bogastvom, naša usta so pela v jeziku, ki sta ga dala mati in Bog. Treščilo je sovrašтво nad nas in nas je razgnalo po svetu. Koč nas je vodilo, to ve sam Bog in komaj mi, ki nam je ležala tujina na duši kot breme gnjusobe in smrti. Vse dolge noči smo jokali po solncu in po trti, tako dolgo, da smo se vrnili. In... prišli smo v množico, ki nas je zrla kot tujce, le stene, vse gole in uboge, so nas pozdravile...«

Moj Bog in ta hip sedimo tu, ki smo dali vso kri za to zemljo in čakamo božje pravice, zakaj človeška nam ni dodeljena. Ne upamo si peti, zakaj pesem bi bila tožba, ne upamo si govoriti, zakaj govorica bi bila protest. Gradimo kot Izraelci tempelj: v eni roki kladivo, v drugi meč. Ali ni tudi naša molitev prepovedana? Kot da smo zabredli tedaj, ko smo se vračali domov, v tuj kot zemlje, na las podoben prejšnjemu. Prva beseda, ki nas je pobožala v tem težkem času, je Tvoja...«

Mati je umolknila. Nočna straža je šla mimo okna in je slišala besede; ni se upala vstopiti, zakaj Marija je sedela ob vratih. Marijine oči so pogledale v obraz Jezusa, tisočkrat bičanega in zasramovanega. Nato so dejala njena usta:

»Čula sem. Vaša usoda — kot da je moja. Imela sem bivališče, kje je zdaj? Imela sem verna srca in danes, kot da sem stopila med malikovalce in krivičnike. — Najbolj ponižani, najbolj teptani me je sprejel, ki nisem imela drugega kot sina, o katerem vem, da bo bičan in križan ter

končno vendar vsem v odrešenje. In vi? Ali boste prodali ljubezen? Hranite pesem in besedo v svojem srcu za čas, ko vam bosta zemlja in nebo pomagala peti. Zakaj, kaj drugega naj pride za žalostjo, če ne radost? Mati, otrok, ki ga nosiš, vam bo v odrešenje.«

Vse je bilo tiho. Srce je bilo polno in

je pelo v upanju. Od nekje se je glasila pesem in gosli so jo spremljale tako razuzdano, kot bi po strunah ne švigal lok ampak meč, ki je prevpil pesem angelov: »Mir ljudem na zemlji...«

Slišala so jo vendar vsa uboga, najbednejša srca in vse žejne duše.

Sursum corda!

Navzgor, navzgor nad mrzli svet,
ni zemlja moje duše domovina;
za nas, ki smo izšli iz božjih rok
postaja je samo, trpka tujina —

Ob majskih jutrih nam ponudi cvet,
po logih sladkih pesmi nam zakroži,
a spev in cvet zamrje pod jesen,
odpre se zemlja — grob cvetoči roži.

Pripelje jutro zlati solnčni voz,
večer potegne predenj vse zastore;
prižge nebo lestencev milijon,
ki oblede pred dihom mlade zore.

Ponuja zemlja sreč ti sto in sto,
odpreš roke — nasuje ti trpljenja;
prevara je njen dar in strup njen smeh,
krvava, trnjeva je pot življenja.

Ni zemlja moje duše stalni dom,
nikdar na nji ne more biti srečna,
nič trajnega, nič večnega na njej,
a duša moja je nesmrtna, večna.

Zato navzgor, navzgor nad mrzli svet,
razmakni časov se zavesa!
Ni zemlja moje duše dom,
njen dom so blažena nebesa.

M. Elizabeta.

Betlehëmsko Dete.

Oj rajskomilo betlehëmsko Dete,
prineslo si zemljanom blagovest,
a svet pogazil je resnice svete
in brez sramu postal Ti je nezvest.

Oj rajskomilo betlehëmsko Dete,
nam vsem prineslo zlato si prostost —
pa mnogim so pravice Tvoje vzete,
spon sužnjih, glej, okušamo grenkost.

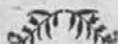
Oj rajskomilo betlehëmsko Dete,
a naš ostati hoče zvest Ti rod,
ne zabi, oh, za častni krst osvete:
rušiti hoče moč brezvernih zmoč.

Oj rajskomilo betlehëmsko Dete,
enkrat svoboda vrne se nazaj,
ko Tvoj zgled spet stre tirane klete
in robstva jad prežene Tvoj smehlaj.

Oj rajskomilo betlehëmsko Dete,
zato pri Tebi iščemo moči —
pač čul si naše prošnje vnete,
že nov pogum po žilah nam kipi.

Pri tebi pokrepčani, Božje Dete,
sedaj na delo vsakdo naj hiti,
na križ in plug roke krepko prižete
ustvarijo nam dobo boljših dni.

Filip Marješič.

Božič v prognanstvu -- Božič v domovini.

Spisal Ljudevit Zorzut.

Pred dvema leti... ko smo še bivali kot begunci daleč od doma pod italijanskim solncem, ko smo še pisali pobotnice in prejeli begunsko podporo, ko smo hodili po stopnicah Municipija in smo se popraševali: kedaj ne bomo hodili več po teh stopnicah, — kedaj ne bomo videli več teh vrat; ko smo prosili in prosili in malo ali nič dobili. Skratka, slabo je bilo takrat ali vendar kaj se ne zdi, da vse naše žalostno begunstvo in z njim združeno vse naše trpljenje v tuji deželi pri tujih ljudeh je že davno za nami, kakor bi nikdar ne bilo in so nam ostali komaj le spomini?

Naša begunska naselbina je imela odlične zastopnike iz Brd in iz Gor. Brici smo imeli vodilno ulogo, seveda: naš duhovnik je prišel iz Brd, nam ni bil ne g. vikar, ne g. kurat, še manj g. župnik, eno pa je le bil: gospod iz Grada. Brici so bili, ki so si osnovali domačo godbo na lok, zraven je prišla tudi briška pomoč: na »ramoniko«. Tudi tisti začasni učitelj je bil Bric, ki je zbiral okoli sebe male begunčke, da bi se kaj lepega in dobrega naučili in da bi ne pohajali prevč po laških umazanih ulicah. Ustanovili smo občino v občini in hoteli smo, da v begunski občini zavladajo vse naše stare navade in običaji kakor v domovini.

Vse cerkvene praznike in shode smo radi posvečevali in jih obhajali skoraj kakor doma.

Prišel je sv. Rok — shod v Kozani. In so rekli Kozanjci: »Počastimo našega patrona! Čeravno — kakor nam pišejo — so mu na stranskem oltarju izbili glavo, proslavimo ga kakor se spodobi! In so hoteli napravljati, da so praznovali njih praznik res skoraj kakor po navadi: zjutraj slovesna peta maša, katero je daroval gosp. iz Grada in pri kateri je pel domači pevski zbor. Popoldne smo šli v semenj na štruklje. Naša godba je svirala razne »kozanjske« in »biljanske« in »štajeriše«. In ker sv. Rok praznuje svoj god od polnoči do polnoči, smo mu tudi mi ostali zvesti do konca.

Prišel je sv. Mihael — shod v Biljanj. In so rekli Biljanci: »Kaj bi samo Kozanj-

ci obhajali sv. Roka, ki je brez glave. Lepši bo sv. Mihael — z glavou!« In so hoteli napravljati, da bi prekosili Kozanjce. Lep je bil sv. Mihael, ne rečem, zjutraj, ali lepši je bil sv. Rok popoldne.

Prišel je sv. Tilih — shod v Vipolžah. In so rekli Vipolžanje: Kaj samo Kozanjci in Biljanci — najlepši bo sv. Tilih. Lep je bil sv. Tilih — ne rečem, a lepši je bil sv. Rok zjutraj in lepši sv. Mihael popoldne.

Gorjanje, ki so bili v manjšini, so držali z vsemi in so se podvrgli briškim načelom posebno ob shodih popoldne. Za nje so bili sv. Rok, sv. Mihael in sv. Tilih — vsi enako lepi.

Prenehali so cerkveni shodi. Kar čez noč — kakor da je bomba počila, ena sama brzovavka: premirje, se je bliskoma raznesla po vsem svetu. Kakor da se je svet potresel: zvonjenje, streljanje, godbe, šumenje in vrvenje ljudstva, vse vprek. V naših dušah se je takrat nekaj zganilo — izvršil se je nagloma velik preobrat. Kakor da se je zagrinjalo pretrgalo od vrha do tal in se je pred nami odprla ona slika, oni prizor, ki nam je bil do zadnjega skrit, zastrt. »Pojdemo domov!« so rekle ženske in tolažile otroke. Odtrgani od sveta, nismo veliko politikovali. Časopisi so nam malo povedali. Vedeli nismo veliko, ali nekaj smo mislili, da vemo: da kar je prišlo, ne bo nikdar prišlo. Razočaranje za nas velikansko, borba v naših srcih nepopisna. Onemeli smo in nismo več mislili ne o sv. Roku, ne o sv. Mihaelu in ne o sv. Tilhu. Toda ena misel, ena tolažba je bila v ti borbi, ena beseda: »domov!«

Kakor da je do tedaj spalo v naših srcih domotožje, se je hipoma vzbudilo in rastlo z vsakim dnevom vedno bolj in kakor da je utihnilo in zamrlo ono nesrečno geslo: »u boj, u boj!« in je zavladalo in zadonelo med begunci in vójaki po širnem svetu: »domov, domov!«

Približeval se je Božič, praznik miru. Četrtni in zadnji Božič v tujini, ki naj bi prinesel mir vsemu božjemu svetu. Bo li ta Božič za begunce srečnejši in veselejši od preteklih Božičev? Kje so naši? Eno pismo, ena vrstica bo povedala ženi, ali jo bo

ljubljeni mož še pozdravil doma, materi, ali jo bo nepozabni sin še poljubil doma, sestri, ali jo bo dobri brat še objel doma. Eno pismo bo povedalo.

Jeli bil že danes pismonoša? Bil, a je le mimo šel.

Jutri pride!

A ni ga bilo. Pa jutri pride! Hudi dnevi napetega pričakovanja, polni strahu in trepetanja.

In prihajala so pisma. Radko, Milče, Stanko so zadrveli in se kmalu pobili po stopnicah in so zgrabili pismonoši pisma. Se solzami veselja so močili ta pisma: žena in otroci pismo moža — očeta, katerega bodo zopet pozdravili doma, mati pismo sina, katerega bo zopet poljubila doma, sestra pismo brata, katerega bo zopet objela doma. Skoraj vsi so pisali.

V begunski občini je zakraljevalo veliko praznovanje, slovesnejše kot o sv. Roku, sv. Mihaelu in sv. Tilihu. Srečni Božič — zadnji Božič v tujini.

Sveti večer — družinski večer, a družine brez očetov, brez sinov, brez bratov; pač družina je bila, ena sama, velika: begunska družina. Božični večer! Tiče biti doma, a mi nismo imeli doma, pač dom je bil, en sam: begunski dom. Begunska družina v begunskem domu: sešli so se praznovanci treh svetnikov, da bi skupno praznovali sveti božični večer. Lepo so peli briški pevci, še lepše godli briški godci. Lepo smo znali Brici »tolč« orehe, lešnike in jesti suhe fige, še lepše znali vino piti v lombarju skuhanu, v loncu zavreto, a niso bili to orehi, sklateni v domačih vrtovih — in niso to bili lešniki, nabrani v dobravah ob Končnarju, — ni bilo rujno vinčece rebulica iz Brega zelenega; bilo je vino iz grozdja, ki je zorelo v kleti, bilo je grozdje iz trt, ki so rastle v kleti.

Pa vsejedno je bilo skoraj kakor doma. In pravili smo naše storije. Pa je Kozajnc hotel podražiti Biljance: Lep zvonik imajo tam v biljanski fari, le škoda da jim je prehitro zmanjkalo apna, tako, da še dandanes stoji brez obleke.

Biljanc se ni dolgo pomišljal in hitro zavrnil Kozajncem: »Lep zvonik imajo tam v kozanski kuraciji, le škoda, da so vsi Kozajnci sami zapravljalci: kar imajo, vse za škante dajo in da jim je prehitro zmanjkalo denarja tako, da je še dandanes zvonik brez klobuka.«

Godba je udarila kozanjske — biljanske in med Brici je bil mir. Razšli smo se z božičnim voščilom: »Bog daj, da praznujemo Božič drugo leto doma!«

Šli smo k polnočnici. Sijajna cerkev je razkošno oblečena, s tisočimi lučicami razsvetljena! Mašniško oblačilo kakor z biseri posuto! Koliko lepote in bogastva v italijanskih cerkvah! Motril sem ta veltčastni božji hram, a spomnil sem se besed iz pisma sestrične:

»Vem, da bi Ti raje poljubil mrzel kamen naših planin kakor gledal krasne cerkve in palače po Italiji.«

Mal, šibak možki zbor je prepeval »pastorale«. A kako doni lepše pri nas zborovo petje, vzvišenejše in bolj z občutkom. V tuji cerkvi sem se zavedal, da imamo mi bogato glasbo, da imamo zborove pesmi, s katerimi se drugi ne morejo ponašati. In spomnil sem se besed, ki mi jih je pisala domača pevka:

»Ali se ne vrnete že za Božič domov, da bomo peli tiste božične: »Prelepo nočoj nam žari se nebò«, ali »Zveseli se žalostna zemlja« ali »Božji nam je rojen Sin« in druge. Saj brez teh ni Božiča!«

V duhu sem si naslikal domačo cerkev v božični noči — stare božične so donele iz znanih grl... Kako lepo je o Božiču doma! Pogledal sem po naših ljudeh, po naših otrocih, ki so klečali. Solza mi je kapnila iz očesa. Naše oči so bile uprte v jaslice: v revnem hlevu nam je rojen Kristus, a komaj novorojeno dete mora bežati v Egipt! Kristusov beg v Egipt — naš beg v Italijo! Sveta družina begunci — naše družine begunci! Kristusovo gorjé je beguncu tolažba!

Sedanja zgodovina lahko zaznamuje preveliko dogodkov in doživljaji posameznikov gredo le mimo nas. Skoraj vsak bi napisal knjigo o življenju trpljenja — a ljudi to ne zanima, svet sam je sedaj eno gorjé, eno trpljenje. Pa četudi se ne bodč pisale knjige o begunskem trpljenju, eno ostane, kar ne more izbrisati zgodovina, kar bomo povedali našim potomcem in ti poznejšim rodovom, da je naš rod v begunstvu veliko trpel, a ni obupal, da je bil izkušan, a je vstrajal in prestal. In rod, ki je znal prestati najhujše gorjé, ki je bil v stiskah, v potrebščinah, v boleznih, a si je znal sam pomagati, ki je jokal, a si je znal sam obrisati solze, **tak rod je izobražen;** rod, ki v svoji nesreči ne obupa in niti v

tujini ne more živeti brez društvenega življenja, brez šole, brez pevskega zbora, brez godbe, **tak rod je omikan**. Spoštoval je tuje, a ljubil svoje! Njegova vzgoja doma je bila prava. In te njegove sile in moči ne zmaga tudi več kot štiriletno preganstvo v tujini.

Tako torej je bilo pred dvema leti: Srečen Božič, zadnji Božič v begunstvu, a še srečnejši naj bo:

Božič v domovini.

Štirikrat smo praznovali Božič v begunstvu, štirikrat smo si enako voščili, da bi ga obhajali drugo leto doma. Štiri žalostni Božiči — štiri žalostna dolga leta — a naše lansko božično voščilo se bo izpolnilo letos.

Domá! Z očmi poljubujemo našo rodno grudo in dihámo vanjo. Oče gospodar zopet koplje, žena mu kuha in otroci mu zopet nosijo kosilo v brajdo. Vsi grede na polje, le starejša hči je za varuha doma in poklada kravici — popoldne bo »stolkla« mleko in skuhala polento za večerjo.

Domači zvonovi! Ko smo vas zapustili, ste tudi vi utihnili, ste molčali in žalovali z nami dolga štiri leta, a nismo pozabili vašega milodonečega glasù, ki nas je spremljal vedno in povsod. In ko smo se vrnili, ste bili vi prvi, ki so se slovesnim zvonjenjem pozdravili ljubljene gospodarje.

In če so Bricu vzeli vse — njegovim zvonovom so prizanesli in prizanesli so mu veliko.

Solzé so močile našo zemljo, ko smo se od nje ločili, solzé so jo močile, ko nas je zopet sprejela za svoje.

Doma! Kako lepo je doma.

Sveti božični večer — doma pod rodno streho, od granat predrto, od gospodarja v silo popravljena, pod katero je zopet sprejel v varno zavetišče svojo družino.

V predpasniku prinesejo orehov, pitanih lešnikov, ki so jih otroci nabrali v dobravah ob Končnarju — je suhih fig, ki so bile brane po naših brajdah.

V loncu se kuha vino rebulica, ki se je pretakalo iz rumenega grozdja, ki je zorelo na žlahtnih trtah, ki rastejo v Bregu zelenem.

Prijeten vonj se je razlil po hiši — mir in zadovoljnost kraljujeta v družini, zunaj kraljuje:

»Tiha noč, blažena noč!«

Božični praznik — družinski praznik — praznik mirù!

Družinski čut nas veže do družine, družinski čut nas spaja v medsebojni družinski ljubezni. Ali se vam ne zdi, da se ta družinski čut pri nas manjša in izginja? Pa saj pri nas bi se moral dvigati, ko smo tako blizu Italijanov, pri katerih je družinski čut tako globoko vkoreninjen?

Bric je po svojem značaju dober, gostoljuben, — posebno, če ga hvališ, ti sleče srajco s hrpta s kožo vred.

Pri Bricu družinski čut pada, bodisi da je to v krvi, bodisi, da so krive temu njegove življenske razmere, kakor prekupčevanje se sadjem po svetu, izseljevanje in drugo. Malokedaj je vsa briška družina zbrana pri skupni jedi, pri eni mizi. Oče sedi za mizo, mati je z otrokom na ognjišču, drugi so na pragu, in če stopi tujec v hišo, zbeži sramežljiva starejša hči se skledico — na pod.

Mi ne ljubkujemo se stariši, a jih ljubimo: bratje ne poljubujejo sestrá, sestre ne objemljejo brate, a se imajo radi, posebno, če so narazen. Taka je pri nas navada, toda še več prisčnosti do starišev, še več ljubezni med brati in sestrami!

Okoli domačega ognjišča se vrti naše življenje.

Ob domačem ognjišču je naš dom, naše društvo, naša šola, naša državica in naj si bo zunaj vihar in naj bo vedno tuj svet in vedno južno vreme, v našem hišnem kraljestvu naj vlada mir in blagostanje.

Sreča je tudi tam doma, kjer nimašo nobenih podpor, kjer ni kravice v hlevu, sreča je tudi v revni baraki!

Možje, očetje, bratje, ki ste se vrnili iz strelnih zakopov, ljubite svoje žene, otroke, sestre, ki so se vam vrnili iz begunstva!

Žene, otroci, sestre, ki ste se vrnili iz prognanstva, ljubite svoje možje, očete, brate, ki so se vam vrnili iz vojske!

Skoraj vsi smo se vrnili — ljubimo se vsi!

Srečni mi: Srečen Božič!

Brafom v tolažbo.

Ivo Pregelj.

I.

Vstal je mož iz groba, ki je bil naš, a sem mu komaj spoznal obraz. On pa je bil veder in me je tolažil: »Ne boj se zanje, ki so ti bratje in ne obupuj zaradi zemlje, ki si jo vžil v mladosti svoji. Glej! Vojvoda Ferdulf jih je pestil in so ga topli in vojvoda Rathis jim je vdrl v deželó, da bi plenil, pa so ga pogнали, da je sramotno bežal. Pa še povem! Tlako so trpeli, opravke, desetino in raboto. A umrli niso. In v tolažbo je bil vstal prerok iz njih in je videl v deželi grobove tu j e e v, včeraj, danes, jutri!«

Mož, ki je bil v tolažbo vstal iz groba, je ugasnil. Šele tedaj sem mu spoznal domače tolminsko lice in ime: Simon Rutar.

II.

Videl sem v sanjah in so stopali pred Jeznega, da bi mu tožili in bi sodil. Prvi je stopil naprej in je rekel:

»Dobri! Ne pustijo mi obiskati matere za gorò«.

Drugi je stopil naprej in rekel:

»Silni! Ukazali so mi sovražiti brata za gorò«.

Tretji je stopil naprej in je rekel:

»Modri! Toplil so me, ker nisem preklinjal očetovega groba«.

Četrti je stopil naprej in je rekel:

»Človekoljubni! V hišo so prišli kakor gosti in so me okradli«.

Peti je stopil naprej in je zavpil:

»Pravični! Kakor me je mati učila, sem molil, pa so rekli, da ne smem!«

Glas se je utrgal v molk in tišino, kakor nad brezdnom. In Jezus je sodil nad brezdnom:

»Mane, tekel, fares!«

Nam zorijo zlate sanje.

Tam so Brda, spijo v trti,
mesec zlit je čez Vipavo —
svetlo mesto, beli vrti,
Kras in zvezde čez višavo ...

Kot da Soča, sinja Soča
nam iz bednih src izvira,
nas boli nje tožba vroča,
polna gnjeva in nemira.

Bije morje, koplje rove,
tajno se zaliva vanje;
bes pošastni divje rjove —
nam zorijo zlate sanje.

F. B.

Vrabček.

Na goli veji poznozimski žarek rdel ...
priletel je vrabček, nanj je sel,
zlobno misel je zajel:
solncu žarek bom ukradl
in kmetici stari ga za zrnje dal ...

Solnce pa je vrabca ukanilo:
žarek k sebi povabilo
in ga nekam v daljo skrilo ...
Vrabec v mrazu mraka strepetal je ...
na ledeno zemljo pal je ...

Fran Tratnik.

Ženska in krščanstvo.

II.

Ženska kot družica moža.

Oglejmo si žensko kot družico moža.

Kakošna je bila usoda zakonske žene v družini brez križa, v paganstvu? — Žalostna, nad vse žalostna!

Paganstvo je nalagalo ženi le dolžnosti brez pravic, možu pa le pravice brez dolžnosti. — Žena je bila brezpravna. Žena sama na sebi ni nič veljala — vso veljavo je imela le od moža. Zato se še dandanes v Indiji žene, ko jim mož umre, skupaj z mrtvim možem žive zažgo na gromadi ali pa vržejo v reko Ganges. — Paganstvo ni poznalo in ne pozna **ne enotnosti zakona, ne neločljivosti**. Kako je ženo ponižalo mnogoženstvo, kaže nam njih žalostna slika pri Mohamedancih. Bila je in je sužnja, a še slabša od sužnje. Permaneder pravi o starorimski dobi: »Mož je lahko sužnja osvobodil ali emancipiral«, toda žena je ostala vedno sužnja moža — brez lastne volje«. V neizmerno bedo je pahnila ženo **razporoka**. Cele potoke solza bi lahko nabrali, solza, ki so jih potočile zavržene žene. Zgražamo se nad tako pagansko krutostjo. Toda v družbi — kjer križa ne poznajo, bo žensko preganjala povsod — taka žalostna usoda. Dokaz temu nam je moderno paganstvo. Pod krinko napačne svobode se oznanja »**svobodna ljubezen**«, ki ne pomenja nič drugega — kakor propast ženske. Dr. Krek ugotavlja na podlagi zgodovine in statističnih podatkov iz sedanosti to-le: »Plemenitejšie oblike zakonskega in rodbinskega življenja nego jo pozna krščanstvo, ni mogoče dobiti. Zgodovina nam to sijajno potrjuje. Kjer se zametava krščanski zakon, tam propadajo zakoni in rodbine. . . Moderno življenje nam to spričuje. Namesto vzvišenega vzora, plemenite, pravne, duševne zveze med možem in ženo v skupno svojo in človeško korist, se oznanjuje svobodna ljubezen. **Ali je mogoče še bolj pasti? To se pravi . . . postaviti na prestol živalski del človeške narave. To se pravi uničiti družbo med možem in ženo in ubiti rodbino**«. (Socializem str. 111.)

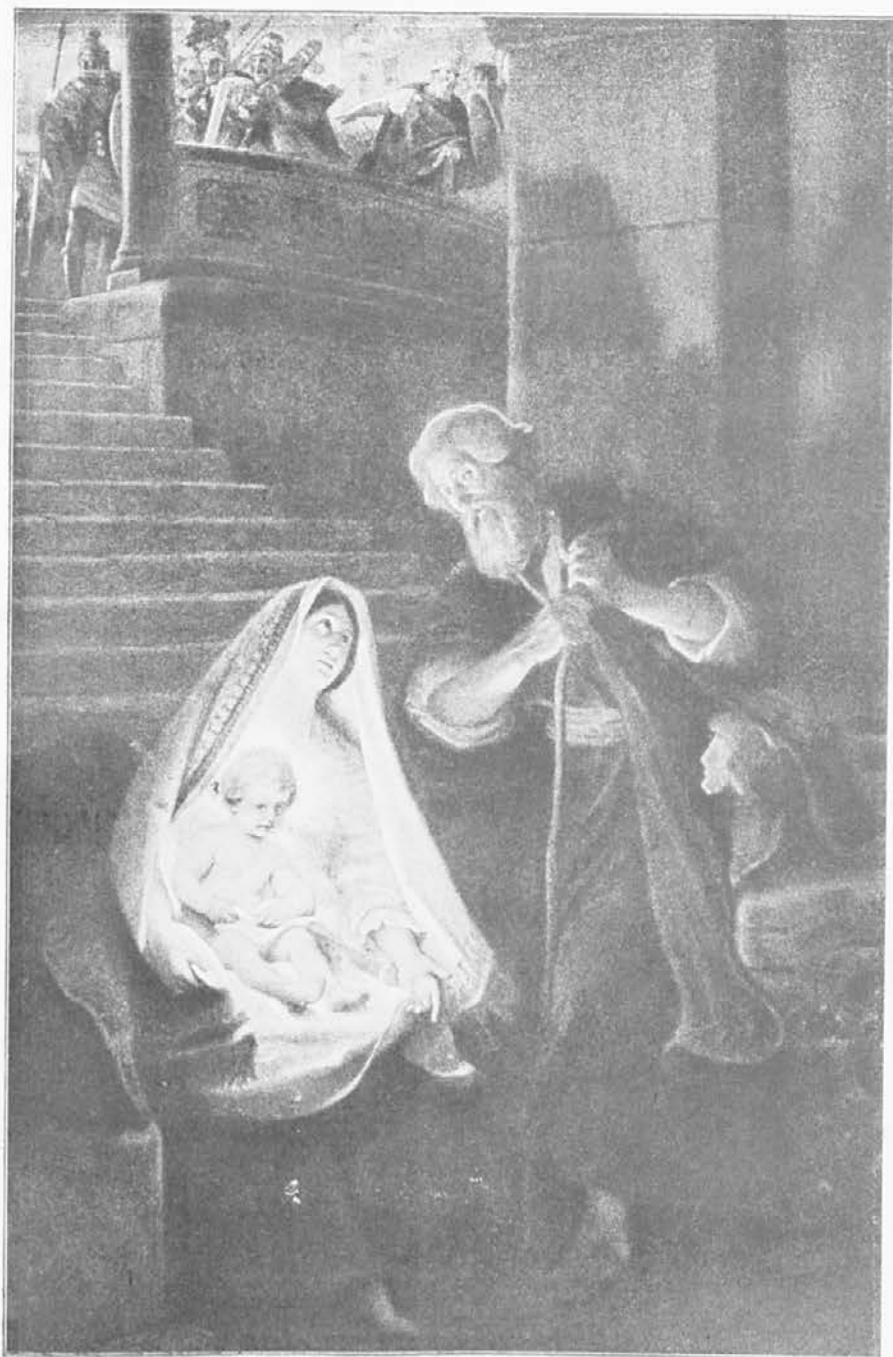
Isto velja v moderni **razporoki**, ki jo hočejo protikrščanski elementi — pozakoniti. V laški zbornici so si nedavno v tej točki podali roke fašisti in komunisti, ki se sicer med seboj neprestano pobijajo — a se pobratijo, ko je treba krščanske naprave napadati. »Žal — da se moderne države — pravi dr. Aleš Ušeničnik v svoji »Sociologiji« str. 580 — odtujujejo krščanstvu, da zopet uvajajo razporoko — a s tem pospešujejo prostitucijo in se **tako vračajo k npravnemu življenju starega paganstva**.«

Pravočasno je povzdignil svoj glas veliki papež Leon XIII. ter narisal žalostne posledice razporoke. **Razporoka** — rekel je — **neti strasti in mami v nezvestobo, je kvarna varstvu in vzgoji otrok, razdira rodbinsko življenje, seje sovraštvo in neslogo v družine, ponižuje čast žene!**«

Italijanski sociolog Morselli trdi: »Statistika dokazuje, da je tesna vez med razporoko in med najhujšimi pojavi človeške duše. Ti pojavi so: zločin, samomor, blaznost, prostitucija.«

Znani Pavel Bourget imenuje razporoko »zločinsko postavo, ki donaša le sužnost in bedo.«

Kako vse drugačna je usoda žene — v senci sv. križa. Zvezo med možem in ženo je krščanstvo povzdignilo do prej nepojavljive idealne višine! Sv. Pavel završuje to na kratko: »Zakon je velika skrivnost . . . med Kristusom in Cerkvijo.« Vzvišeno razmerje med Kristusom in cerkvijo mora biti vzor razmerju med možem in ženo. A to razmerje ni meseno, je najplemenitejši izvor najtesnejše zveze uma in srca, je vez polna požrtvovalne ljubezni, je vez nadnaravnega značaja — vez, ki sloni na enotnosti in neločljivosti. »Kar je Bog zvezal, naj človek ne loči.« — Kristus je podaril ženi pravice, ki jih paganstvo ni poznalo: Označil je ženo kot osebnost, (ne več blago), označil jo je kot enakopravno sovrstnico z možem, ki ima ne le dolžnosti, temveč tudi pravice. Občistil je naravno vez med možem in ženo in jo oplemenil z nadnaravno milostjo. Dr. Krek piše tozadevno: »Visoko je dvignjen

V BETLEHEMSKI VOTLINI.

zakon in ž njim rodbina po krščanstvu. Vse kar je dobrega v naravni zakonski in redbinski družbi, je po zakramentalnem značaju potrjeno, nevarnosti pa odstranjene. Zveza med možem in ženo je dobila nraven značaj. Nikakor torej ne sme biti samo zunanja, telesna zveza, temveč notranja — zveza uma in srca.«

V krščanski zvezi moža in žene pa vlada tudi najlepši red in soglasje. »Mož je glava žene, kakor Kristus glava cerkve.« Sv. Pavel imenuje v tej primeri moža — glavo v družini. **Ce je pa mož glava, smemo reči, da je žena srce.** — Srce se smatra za vir ljubezni — in tak vir ljubezni je žena v družini. Srce je hramba krvi, od tu se steka po vseh žilah. In tako razširja žena po vseh udih družine pravo čednostno, versko in nravno življenje.

Škof Frind govoreč o razmerju moža in žene v krščanskem zakonu se poslužuje tudi te lepe primere: Kakor ima javno človeško življenje za podlago dvojno oblast in službo: vladarsko in duhovsko, tako tudi zasebno družinsko življenje. **Kar je vladar ali kralj v državi — je mož v družini.** On vlada s svojim umom zapovedujoč družini — a ne kot tiran ali despot, temveč kot istovredni drug. Žena pa opravlja družini duhovsko službo. Ona skrbi za molitev v družini, njej je izročena vzgoja otrok, ona vceplja v njihova nežna srca močne kali čednosti. Z duhovsko službo je pa združena daritev. In tako daritev opravlja žena, ko se žrtvuje za vse v nesebični ljubezni: skrbi za vse, trpi za vse. A to trpljenje pod Kristusovim križem je ob enem sladko in nad vse plodonosno.

Tako vzvišeno stališče ima žena — v krščanstvu.

Žena kot mati.

Kako teptano je bilo v poganstvu — materinsko pravo! Mati je dala življenje otrokom. Paganstvo je zatiralo otroško življenje. Kdo ne misli tu na trgovino z otroki, na izpostavljanje otrok in na krute daritve otrok. Kartaginci in Egipčani so bogu Trifenu, Sirci in Babilonci Moloku pometali v razbeljeno naročje tisoč in tisoč otrok vsako leto. Pri odkritju Amerike so naleteli na isti grozni običaj pri Indijancih. — Staro paganstvo je materi trgalo iz naročja otroke ter jih neusmiljeno morilo.

«In moderno? Da, kjer ni križa, se isto ponavlja — le v drugi obliki. Kako grozno greši moderno paganstvo v tem oziru! Že v kaži mori detinsko življenje. Znano je pač, kako strašno so se razširile ne-le po velikih mestih, temveč tudi tu pa tam že po deželi zločinske namene, ki zatirajo potom raznih preparatov življenje otrokom, predno so zagledali luč sveta. V tem oziru je moderno paganstvo stokrat hujše od starega. — A tudi otrokom v poznejši dobi ne prizanaša. Z razširjanjem pohujšljivih listov in knjig, ter protikrščanskih razvad, mori nedolžnost v srcih otrok. Da, že sama razporka izvrže mladino popačenosti in podivjanosti. Dokaz temu so zločini, ki se množe med mladino v državah, kjer se je uvedla razporka. Otrok brez vzajemne vzgoje očeta in matere — podivja. Za pravo in popolno vzgojo potrebuje otrok glavo očeta in srce matere, ter skrb in vzgled obeh!

A moderno paganstvo zahteva sploh odpravo zakona. Znano je, da hoče komunizem vzeti otroka materi ter ga vzgojiti v posebnih vzgojilnicah. Nič več mati — in oče, ne, tuji plačani ljudje naj imajo skrb za vzreitev in vzgojo otrok. —

O ubogi, novi komunistični rod!

Kaj naj nadomesti pri vzgoji sladko materinsko ljubezen? Kak rod bo ta, ki ne bo poznal najlepše, najplemenitejše ljubezni očeta in matere? To bo rod, ki bo nosil v prsih mesto srca — kamen! —

Moderno paganstvo jemlje materi pravice, ki jih ji je dala sama narava!

Ce primerjamo strašno moderno blodnjo v materinstvu s stališčem, ki ga zavzema mati v krščanstvu, moramo reči, da se oboje razlikuje kakor tema in luč, kakor voda in ogenj.

Da, le v krščanstvu se nam pokaže ona važna, velika, vse vzvišena naloga, ki jo opravlja mati za človeško družbo.

Pred vsem je krščanstvo neizmerno povzdignilo čast matere, ko jo povzdignilo čast otroka. **Neizmerno veličastno je obdalo otroka, ko se je Bog sam ponižal in postal — otrok!**

Zveličar je z lastnim vzgledom učil ljubiti otroke: »Pustite male k meni...«. Postavil jih je vsem za vzgled in vzor: »Ako ne bodete, kakor otroci, ne pojdete v nebeško kraljestvo.« Otroško nedolžnost čuvajo angelji. V svojo varstvo jih je

sprejel in kliče vsakomur: »Gorje, kdor pohujša katerega teh malih!«

Kako neizmerno je Kristus povišal čast otroka in ž njo tudi čast matere. Karkoli stori mati za lastnega otroka, bo Gospod štel, kakor bi bilo Njemu samemu storjeno!

A še več!

Poleg telesnega materinstva je krščanstvo postavilo tudi duhovno materinstvo. Ženska, ki ni stopila v zakon, je bila po paganskih pojmih zgubljenka — je zastoj živela. Predvojna statistika je že dokazovala, da je v Evropi skoro polovica žensk neporočenih. — A krščanstvo je dalo tudi tem **pomen življenja**, dalo jim je nalogo izvrševati duhovno materinstvo: z vzgojo drugih otrok, z vzgledom.

—o—

Ogledali smo si krščansko in pagansko žensko v družini in v človeški družbi. Reči moramo, da paganstvo, staro in moderno, žensko ponižuje, in da jo krščanstvo dviga do neprecenljive časti. Kjer vladajo krščanska načela, tam se pojavlja družinska sreča, podobna oni, ki je vladala v nazareški hišici. Kjer pa teh ni,

zgine kmalu iz take hiše ljubezen in zvestoba, miloba in mir! Pač vzroka dovolj ima vsaka ženska, da se tesno oklepa križa, da se neprestano ozira na vzor, ki ga spačeni svet še pojmiti ne zna — na blaženo Devico — Marijo — ki je in ostane najlepši vzor mladenkam, materam in vdovam! —

Nova doba kliče žensko k novemu delovanju. Povsod se odpirajo že vrata ženski za javno delovanje. Važna naloga čaka ženstvo v bodočnosti. Vprašanje je, kam krene novodobno ženstvo. Če obrne hrbet krščanstvu, bo s tem ne le družino razdejala, onesrečila svojo deco in svojega moža, temveč si izkopala sama sebi — grob. Če se pa ženstvo zave svoje važne naloge in odgovornosti — utegne ženstvo preroditi in pomladiti svet, ter pripeljati človeštvo do nove sreče. Saj pravi pregovor, da dobre žene napravijo tudi dobre može. Že Rousseau je dejal: Moški bodo vedno to, kar se ženskam dopade. Če hočete, da postanejo može veliki in čednostni, učite žene, kaj je plemenitost in čednost. To velja o družini, pa tudi o celi človeški družbi. Na poštenem ženstvu slovi torej upanje boljše bodočnosti. L.

Listek Jezuščeku.

Bom Jezuščeku listek pisala,
mi srčece mlado veli;
da Njega sem ženina zbrala,
dušica le Njega želi.
On Sin je prečiste Dévice,
je sama ponižnost, krotkost,
On ljubi le čiste dušice,
On ljubi nedolžnost, svetost.
Modrost je On, večna milota,
zvestobe je vzor in porok,
ah, On je neskončna lepota,
najlepši človeških otrok.
Kak ljubo, premilo doneče,
je sladko njegovo Imé,
o kaj še ljubezni plamteče
presveto, prečisto Srce. —

Pisala mu bom, da ga ljubim,
edino le Njega želim,
le Njemu zvestobo obljubim,
dokler tu na zemlji živim.
Lastnik On moje je duše;
Življenja vir v Njemu imam,
Glej Jezušček! srčece,
vesela Ti v darček podam.
Med cvetje položim v altarček
ta listek, da On ga bo bral.
Oj da bi sprejel le moj darček,
nevestico mene izbral!
Kako bom pristrčno vesela,
ko vsaj me popelje s seboj,
ah tam Mu na veke bom pela,
na veke bo Jezušček moj!

R. S.

Nekaj o drami.

Spisal France Bevk.

(Nadaljevanje.)

Osebe v drami ne smejo biti papige, druga drugi podobne, ki samo izžlobudrajo svoje besede, ampak značaji, živi ljudje, različni po svojih navadah in hotenju. Značaji se morajo razvijati pred očmi občinstva; le potem, kako pridejo same do raznih zaključkov in dejanj, more pisatelj karakterizirati. Kar povedo o kaki osebi v drami druge osebe, nas ne zanima. Značaji morajo biti v življenju mogoči, ljudje, ki nimajo niti ene dobre poteze in angelov v človeški podobi drama ne trpi. Osebe z dobrimi in slabimi lastnostmi, take, kakršni so ljudje v resnici, so dobre za drame. Tudi značaji morajo biti dosledno risani; če napravi trmoglavež kaj takega, kar je njegovemu dosedanjemu delovanju in njegovi trmi nasprotno, je to slabo risan in nemogoč značaj.

Pisatelj pripravi vse prizore tako, da nas ne more nič iznenaditi, kar se zgodi, da živimo in čutimo z igro ter pričakujemo z veliko napetostjo vsakega naslednjega prizora.

O monologu smo že rekli, da je skoraj izginil. Danes se odloči junak za kako stvar po dolgem duševnem boju le z mimiko ali kvečjemu z enim stavkom ali kličem. V starih igrah je še vse polno samogovorov. Govorjenje v stran je podobno samogovoru. Če se na odru mnenja dveh oseb križajo, tedaj mora eden izmed njih izraziti svoje mnenje na ta način, da govori v stran, če se ne upa ali če noče svojemu soigralcu tega reči v obraz. To sredstvo je nenaravno, zakaj poslušalci na galeriji slišijo ono, kar ne sliši, oziroma ne sme slišati ta, ki stoji poleg.

Nadaljno sredstvo so sluge ali odposlanci, ki prinašajo poročila o dogodkih, ki so se mej tem zgodili drugje, in ki so važni za razvoj dejanja. Tako sredstvo so tudi pisma. Kar se pa godi v neposredni bližini, a se ne more postaviti na oder, n. pr. bitko, mora biti opazovano od nekaterih oseb, ki z vzkliki povedo občinstvu, za kaj gre.

Dvogovor je najvažnejše sredstvo dramatičnega pesništva. Ta mora biti kratek, jedrat; vsaka beseda na svojem mestu; dalje mora biti poln kontrastov, živahen; odgovarjati mora značajem oseb, jezik v dijalogu mora biti naraven, tekoč mora pospešiti dejanje, ali ga zadržati.

Najvažnejša pa je zgradba drame, to je neka enakomerna razporeditev posameznih dejanj in prizorov. Pogrešek v gradbi drame lahko opazi najnavadnejši gledalec.

Zelo važen del je ekspozicija; v ti mora pisatelj vpeljati občinstvo v dejanje, seznaniti nas mora z značaji oseb, da smo si takoj na jasnem, zakaj gre. Pripraviti nas mora na vse, kar ima še priti. Pri petdejkah se razteza ekspozicija na celo prvo dejanje. Delj se v tri dele: vpeljavo, budilo, del stopnjevanja. Vpeljava je oni prizor, ki se odigra na odru takoj, ko se zastor dvigne. Iz tega prizora moramo izvedeti, kje se igra godi, kdaj se godi, kakšne razmere so vladale tedaj in vse drugo. Poglejmo »Divjega lovca!« Ob prvem prizoru izvemo, da se godi igra na Gorenjskem, da se godi o Veliki noči, da gre za ljubezen županove Majde in ubogega Janeza. — Lepa vpeljava je tudi v »Naši krvi«. Koj ob prvem prizoru nam zaduha nasproti duh francoskega časa, beda kmetov, njih upornost in nezadovoljnost z obstoječimi razmerami.

Za vpeljavo nastopi budilo ali budilni moment. Ta spravi dejanje v tir. V »Divjem lovcu« prinese nori Tonček vest o vojski; župan dá poloviti fante in med njimi tudi Janeza. V »Naši krvi« pa je prinesel mežnar Gropa vest, da je dal Francoz pobrati kelihe in monštrance, kar vznejevolji kmete, da se uprejo. To so budilni momenti, ki so vzbudili dejanje, ki se potem vrši.

Dejanje se lahko izvrši na dva načina. Ali zmaguje glavni junak do viška drame in potem pade po kakem odločilnem trenutku in se vniči. (Janez v »Divjem lovcu«.) Ali pa mu gre slabo do viška in se

potein obrne na dobro. (Našemu narodu v »Naši krvi«.)

Vpeljavi in budilnemu momentu sledi stopnjevanje, ki tira dejanje dalje in obdrži gledalce na vedno enaki višini napetega zanimanja. To stopnjevanje se vrši v več prizorih, katerih vsak mora biti zelo vestno zgrajen.

Po stopnjevanju nastopi višek v drami, ki je za razvoj drame zelo usoden prizor, ker odločuje nadaljni razvoj dejanja. V tem prizoru pride glavni junak do zaključka, da izvrši kako dejanje, ali pa je k temu prisiljen, tako da je v istem trenutku njegova usoda zapečateña. To je važen prizor; če je slabo orisan in grede gledalci preko njega, se ljudje na koncu vprašajo: »Zakaj je to prišlo?« Višek v Naši krvi je tam, ko dá Renard Miklavžu Borštniku dvoje na izbero: »Vaše življenje in življenje vaščanov — ali hčer Jerico!« Na Borštniku je bilo ležeče, kako se odloči.

Tragični moment je nagla, radi posebnih razmer popolnoma logična odločitev junakove usode, ki hoče iti do skrajnosti v zmago ali v smrt. (Borštnik vrže v »Naši krvi« trikoloro ob tla in zavpije: »Pa udarimo!«.)

Preobrat nastopi koj nato. Tu se menja usoda glavnih oseb. Če je šlo junaku do sedaj dobro, se obrne njegova usoda na slabo, če pa mu je šlo slabo, se zdaj

obrne na dobro. Ti prizori so važni in zahtevajo od pisatelja največje pozornosti. Dejanje mora biti skrajno napeto.

Zavirajoč moment se raztega na en del četrtega ali petega dejanja. V tem prizoru se obrne dejanje v nasprotno smer. Če gre junaku slabo, se v tem prizoru obudi lahko upanje, da se bo dobro izteklo; v nasprotnem slučaju pa nastotno. (Zavirajoč moment v »Naši krvi« je, ko se Jerica po duševnem boju odloči, da vzame Renarda.)

Nato sledi katastrofa, ki je po dobrem zavirajočem momentu tembolj učinkovita. Katastrofa pomeni konec drame, ki so ga gledalci iz vsega že slutili. Konec ne sme iznenaditi, tudi ne sme pustiti pisatelj dejanja nedokončanega. Ta prizor mora biti zelo jedernat; niti ene besede ne sme biti odveč, vsaka kretnja odmerjena.

Tu sem omenil samo najglavnejše iz dramske tehnike; o ti stvari bi se dalo napisati debelo knjigo. Ta pravila so merodajna le v glavnem, skozi in skozi se posebno danes le malo vpoštevajo; nova tehnika je ovrгла mnogo starega in nam prinesla mnogo novega. V starih dramah je mnogo več neverjetnega kot v novih, ki so nam prinesle resnično življenje na oder. Lep primer za to je ruski dramatik Leonid Andrejev.

Pridite k meni, vsi zemski rodovi!

Pridite k meni, vsi zemeljski rodovi!
 Slušajte v jaslicah mili moj glas;
 zvedite danes Adama sinovi,
 kako prisrčno da ljubim jaz vas.
 Zgolj iz ljubezni tu v jaslih trépečem,
 pustil sem prístol blesteči nebes,
 za vas kraljevi se slavi odrečem,
 da bi obrisal vam solze z očes.
 Ubog sem postal, da bi vas obogatil,
 Stvarnik vesoljstva — za vas sem trpin;
 da bi v ljubzni vse vnél in pobratil,
 sem se ponižal z nebeških višin.
 Prvo noč, glejte! pretakam solzice,
 v jaslicah bornih na slamj medlim;
 milo stegujem k vam male ročice,
 pojdite k meni, vas srčno želim!
 Pridite k meni, potrti otožni,
 srce vam moje bo dalo radost;

pridite bolni, trpeči nadložni,
 lek sem prinesel vam, zdravja sladkost.
 Pridite k meni, nedolžni, pravični,
 stari in mladi, vas prosim solzan;
 v jaslicah Dete — vaš Bog sem resnični;
 to za vas res je »zveličanja dan!« —
 ludi zagrešene moje ovčice,
 pridite! — saj sem za vas se rodil; —
 zopet prejel bom vas brate, sestrice,
 in vas bom ljubil, vas blagoslovil.
 Glorija spéva se meni v višavi,
 zemlja, predrami se, kviško poglej!
 Mir sem prinesel, Zveličar tvoj pravi:
 Pridi, na Srcu se mojem ogréj!
 Pridite toraj vsi zemlje rodovi!
 Slusajte v jaslicah mili moj glas;
 srca žaré naj v ljubezni mi novi,
 kakor žareče je moje do vas.

Domači odmevi.

Anton Mahnič je mrtev. Pred sklepom lista naši je došla žalostna vest: Anton Mahnič je umrl. On je bil naš človek, Krašovec, bil je tudi naš po duhu in po srcu. Zgodovina ga bo zapisala med velikane; po svoji osebnosti je bil skromen in ponižen, po svojih idejah je bil strog katolik, boreč do skrajnosti, nespremenljiv in neomahljiv; njegovo orožje je bil dokaz, osebnih napadov ni poznal. Zgodovina ga bo nam šele pokazala o oni luči, ki jo zasluži, mi sami ga nismo dovolj poznali. Kot krški škof se je pokazal vsestransko moža na svojem mestu, v vprašanju staroslovenske liturgije je bil neodjenljiv. Kot škof je dokazal, kako globoko in kako s pravim umevanjem je ljubil svoj narod. Postavil se je po robu vsaki krivici, pa naj je bilo kjerkoli in kadarkoli; še se spominjamo njegovega nastopa, ki ga je občudoval ves jugoslovanski narod in ki mu je tudi nakopal internacijo v Italiji, njegovo bolezen in sedanja njegovo smrt. Umrl je kot mučenik. On naj bo za nas drugi Krek, v njegovem duhu se prenovimo, ob njegovi neizprososti in neodjemljivosti, v njegovi veliki ljubezni do naroda. Ob njegovi smrti smo žalostni kot ob smrti svojega očeta in učitelja odločnosti in pravice; klanjamo se njegovemu velikemu geniju, ki naj ostane živ med nami. Več besed mu bomo posvetili v prihodnji številki.

Stavka državnih nameščencev. Zadnje in skrajne orožje v razrednem boju za izboljšanje socialnega stanja so bile vedno stavke. Meščanske države preteklih dni so jih gledale kot hudodelstvo in neredko se je zgodilo, da so jih zatrle s silo. Posluževali so se jih večinoma delavci v težkih obratih in javnosti niso bili nikoli simpatični. Pojem stavke je bil posebno javnim nameščencem nekaj silno nasprotnega, z njimi nezdržljivega. Vojna je preobličala zemljo na zunaj in na znotraj. Splošno neurejene razmere in beda, na drugi strani tudi pomanjkanje avtoritete in ravnotežja, so napravile stavko za čisto vsakdanje orožje in ni je tako zelo urejene države na svetu, da bi ne slišali o stavkovnih gibanjih, ki pretresajo nje osrčje. Stavke gredo do skrajnosti: stavkajo železnice, ki so žile v državnem telesu, stavkata elektrika in plin, stavka sploh vse kot za stavo. Komaj se država izvije iz ene stavkovne krize, že zaide v drugo. Danes stavkajo javni nameščenci, ki so možgani države, stavkajo uradniki na vseh

javnih uradih in na pošti, stavkajo tudi profesorji. Vprašanje in zelo globoko vprašanje je, kaj je dovedlo ta dosedaj najbolj mirni in državni najbolj zvesti sloj, kateremu je bila vedno že sama misel na stavko odvrtna, do tega, da je zgrabil ravno po tem zadnjem sredstvu? Vprašanje je tudi, kakšni motivi vodijo državno upravo, da se je zamerila sloju, ki je njena hrbtnica, brez katere bi je že davnej več ne bilo. Pomislimo samo na moralni pomen, ki ga ima ta stavka? Ljudstvo bo videlo, da se upira državi, in da je z državo nezadovoljen ravno oni sloj, ki je v njih očeh predstavljal državo. Kaj sledi iz tega? Državna avtoriteta pade in najmanje, kar stori vsaka država, ki vodi dalekovidno politiko je, da zadovolji svoje uradništvo. Uganili bomo, da ta sloj, ki je že po svoji tradiciji miren in brez upornosti, ne stavka radi kakih kapric. Stara pesem je, da so dandanes — ne samo pri nas — plačani duševni delavci slabše kot drugi delavci, ki niso založili za svoje znanje polovico svoje mladosti in moči, da so postali to, kar so. Ne zastopamo starega meščanskega načela, da bi morala živeti inteligenca v vdobnem razkošju, delavstvo pa umirati.

Vsak delavec — bodisi duševni ali telesni — mora dobiti za svoje delo toliko, da lahko pošteno preživi sebe in svoje. In če povdarimo, da ima danes duševni delavec pri nas 300—400 L na mesec, smo povedali dovolj. Ali more izhajati s tem? Ali ne vidi, da živi vsak drug delavec lažje kot on? Zdaj vemo, kako da je segel po tem zadnjem sredstvu celo ta sloj. Država se je zanašala na tradicionalno zvestobo in potrpežljivost njegovo in je prvo skušala zadovoljiti one, ki so zahtevali preje in odločnejše. Danes so prišli na vrsto državni nameščenci. Ko to pišemo, stavka še ni končana. Ker je o interesu države same, da reši ta spor v zadovoljstvo nameščencev in si ne nakopije lasten samomor, moremo mirno zapisati, da so zahteve nameščencev toliko kot prodrle.

V znamenju bomb živimo in nič čudno se nam ne zdi, če pade tu ali tam kakšna, komaj da časopisj še zapišejo to. Padla je bomba v koncertno dvorano, padla je v tiskarno, pred par dnevi (12. dec.) je padla med mazzinijance, ki so prišli z godbo iz Trsta v Gorico, da počaste nekega v Podgori pokopanega poročnika in so se hoteli zvečer vrniti domov in ki je ranila 30 ljudi. Če bi sami ne doživeli tega, bi ne mogli verjeti in bi mislili, da gre tu za živo fantazijo kakega meksikanskega filma. Bomba je bojno sredstvo najhuj-

ših in najzahrbtnjših zločincev; najnesramnejše orožje, medtem ko orožje že samo na sebi ni nikak argument, s katerim bi se dalo uspešno pobiti nasprotno politično ali narodno mišljenje, pač pa dokazuje duševno revščino ljudi, ki ga vporabljajo le zato, ker jim manjka srca in razuma. — Lep slučaj se je zgodil tudi v Trstu, kjer je več ljudi razbilo privatno zabavo Miklavževega večera Čehoslovakov. Pravijo, da so se zmotili.

Štomaž. V najlepšem spominu nam ostane tridnevnik pred praznikom Brezmadežnega Spčetja. Krasne stanovske govore je imel preč. g. p. Gabrijel Bajec iz Sv. Križa. Svoj višek pa je dosegla ljubka pobožnost na praznik. Zjutraj generalno sv. obhajilo v naravnost velikem številu. Ob 10. uri slovesen sprejem novih članic v Marijino družbo in v Mar. vrtec; ob 2.h pop. pa blagoslov družbene zastave — delo bratovščine presv. R. T. v Gorici. — Medtem ko je prejšnje dni nagajala neprijetna burja s snegom in dežjem, je ta dan mirnejše vreme privabilo v Štomaž ne navadno veliko ljudstva; veselo pritrkovanje pa

je pozdravljalo tudi prihod preč. g. dekana Novaka in sestrskih družb iz Kamenj in Lokavca. Ob dveh se je začel pomikati slavnostni sprevod iz pred župnišča v bogato okrašeno cerkev. Preč. g. V. Vodopivec je poklonil cerkvenemu zboru za redko slavnost več krasnih skladb, ki so prav dobro vspele. Preč. g. dekan nam je v učinkovitem govoru obrazložil pomen zastave ter jo blagoslovil. Grobna tišina je vladala v svetišču, ko je začel prvi žebelj in zaklical: »Po boju na zemlji — zmaga v nebesih.«

Župnijski izpit sta napravila (I. in II. obrok) čč. gg. Ciril Munih, župnijski uprav. v Soči, in Andrej Klobučar, kurat v Logu; prvi obrok izpita pa čč. gg. Venceslav Belé vikar na Ponikvah, in Josip Ivančič, župnijski uprav. v Šebreljah. — Častitamo!

V goriškem škofijskem bogoslovnem semenišču se pravkar dokončuje šolsko leto. S 15. jan. 1921 se prične novo šolsko leto. Prošnjé za sprejem v bogoslovnico naj se nemudoma predložé kn. nadškofijskemu ordinariatu v Gorici.

Razgled po svetu.

Dijaški dan v Ljubljani. Dne 8. decembra je slovensko katoliško dijaštvo praznovalo 25. letnico akademičnega društva »Danica« v Ljubljani. Niz slavnosti je potekla resno in svečano. Na predvečer praznika se je zbralo v prostorni dvorani »Ljudskega doma« polno izbranega občinstva, ki je prisostvovalo pozdravnemu govoru, deklamaciji pesmi Pavla Golia »Procesija«, slavnostnemu govoru dr. Engelberta Besednjaka ter predstavi Strindbergove drame »Velika noč«, ki so jo igrali igralci Ljudskega odra. Drugi dan je bila sveta maša, nad 600 dijakinj in dijakov je pristopilo k svetemu obhajilu. Nato so se podali dijaki na dr. Krekov grob, na katerega so položili venec, pravnik Fran Žužek pa je imel govor. — Popoldne istega dne se je vršila v Ljudskem domu akademija. Dr. Srebrnič je govoril o Mahničju. Sledili so govori, orkestralne točke in deklamacije. Mladi literat Anton Vodnik je bral nekaj svojih novih pesmi. — Zvečer se je vršil v lepo okrašeni Unionovi dvorani ob vdeležbi najizbranejšega občinstva komerz.

Volitve v Jugoslaviji nas morejo poučiti v marsičem. Posebno jasno je, da sta se v sedanjem času iz raznih strank in strančic začeli med izobraženimi narodi snovati dve stranki, katerih obe nosita resne socialne programe in si stojita glede svetovnega naziranja v nasprotju. Če pogledamo v Nemško Avstrijo, bomo videli dve močni stranki: socialno-demokratično in krščansko-socialno. Vse druge stranke so brezpomembne. Isto je v Italiji. Dve najmočnejši stranki z resnimi programi sta tu odločilni. Stare kapitalistične stranke, ki živé s frazami brez resnih programov podpirajo samo oni sloji, ki jim gre dobro in ne rabijo ne resnosti ne socialnih programov, in pa prebivalstvo onih krajev, kjer živi neizobraženo ljudstvo, ki mu je v krvi slepo udanost do plemičev in bogatašev in ki je še prenizko, da bi si vedelo in znalo pomagati z glasovnico v roki. Ta pojav smo doživeli v južni Italiji; v severni Italiji, kjer je ljudstvo izobraženo, se je odločilo v dva zgoraj omenjena tabora. V tem oziru se je ljudstvo jasno ločilo pri volitvah v jugoslovansko konstituanto samo v Sloveniji. Najmočnejše so stranke z resnimi socialnimi programi. Demokratska stranka je dobila tu samo tri mandate. Manj izkristalizirane so že razmere na

Hrvatskem. Tu so dobili demokrati že več mandatov in največ v južnih delih Jugoslavije. Isti pojav kot v Italiji. Pojav komunistov v Sloveniji, posebno na kmetih, je treba razlagati s stališča občega nezadovoljstva, kj je med ljudstvom vsled povojnih, neurejenih razmer. Mnogi so bili v Rusiji in so prinesli s seboj simpatije do te stranke; sploh se ljudje radi sklepajo strank, ki so nove in nimajo preteklosti; to so še »Narodna socialna stranka« in »Samostojna kmečka stranka« v Sloveniji ter »Hrvatska pučka stranka« na Hrvatskem, ki je tudi dobila mnogo glasov. Socialisti so dobili mnogo glasov na Štajerskem, kjer so glasovali za vse vsi nemčurji. Poseben pojav so Radičevci na Hrvatskem, stranka Stjepana Radiča, izobraženega, demagoškega politika, ki so ga dolžili protidržavnega delovanja in je bil do dne volitev zaprt. Ta stranka, ki je tudi znač splošnega nezadovoljstva, med hrvatskimi kmeti, ki so do zadnjega časa robotali židom in gospodi in so se oklenili Radiča kot novega mesija, ki oznanjuje kmečko neodvisnost in blagostanje, je zelo močna. Ona zasleduje separatistične težnje in hoče, da je Jugoslavija zvezna država treh ljudovlad. Vnanim sovražnikom Jugoslavije je Radič na shodu njegovih poslancev v Zagrebu prekrizal vsa državna upanja, ko se je izjavil, da je za združeno Jugoslavijo in proti rapalski pogodbi. Tudi radikalci, ki zastopajo idejo Velike Srbije, so zelo močni. Ta stranka je bolj tradicija, ona je ustvarila sedanjo Srbijo, njeni politiki so svoječasno ječali v ječah kot revolucionarji. Zelo močne struje v Jugoslaviji so za centralistično vlado, toda tudi zmerni avtonomisti in celo separatisti so močni. Konsituanta se je mirno in polnoštevno sestala in gre zato, da po volji ljudstva izvoljeni poslanci ustvarijo notranjo obliko države. Velikega pomena je, da se posamezne struje sporazumejo in zastavijo vse moč za notranjo ureditev države in za njen procvit. To je v njih interesu in v interesu vseh sosednjih držav, posebno pa v interesu nas, v tuji državi živečih Jugoslovanov.

Rapalsko pogodbo je podpisala Jugoslavija, tudi italijanska zbornica jo je sprejela, te dni jo je odobril tudi še italijanski senat in izvršila se bo aneksija novih pokrajin, nato bodo pri nas volitve in življenje bo šlo na svoj način dalje — kako, pokaže bodočnost. — Zdi se, da je z rapalsko pogodbo, po kateri pripade na stotisoče Jugoslovanov Italiji, vse v redu in da nikogar ne grize vest radi tega. Samo D'Annunziju je Jugoslovanov še premalo. Zasedel je del ozemlja, ki pripade po pogodbi Jugoslaviji in niti z Reke se noče umakniti. Italijanski listi in njih javnost igra dvojno igro, huduje se nad nedisciplinarnostjo D'Annunzijevo, ob enem pa s prijaznim očesom

namiguje temu početju. Ne moremo videti za kulise vse temu in ne moremo soditi. Vsekakor pa je položaj za vlado zelo neprijeten, položaj matere, ki se nikakor ne more in ne sme zameriti svojemu nebogljencu, ki zahteva prepovedano stvar, a je ta tudi ne sme dobiti pred očmi sosedov, ker bi s tem hudo trpela materina avtoriteta. Danes gre tedaj zato, če je Italija zmožna, da drži dano besedo, ali jo bo razdrila na ljubo D'Annunziju in njegovim prenapetim pristašem. Gre zato, ali naj še kdo veruje italijanski besedi ali ne. Z eno besedo: gre za njeno mednarodno čast. Težka in sitna igra pa še ni končana.

Grški kralj Konstantin. Grški narod se je z glasovnico v roki spravil v zelo neljubo zagato. Znano je, da je bil grški politik Venizelos oni, ki je nastopil proti Nemcem prijazni politiki kralja Konstantina in njegovih pristašev, ga kratkomalo pregnal in povečal Grško za celo vrsto novih in bogatih pokrajin. Grški narod pa je z glasovnico v roki pri volitvah vrgel Venizelosa in njegove pristaše, pri ponovnem glasovanju se je pa z ogromno večino izrekel zato, da zasede pregnani kralj Konstantin grški prestol. Verjetno je, da bo kralj sledil temu pozivu, toda življenje mu greni misel da so njegovem povratku nasprotne države: Anglija, Francija in Italija, ki v slučaju, če on zasede prestol, odpovedo Grški svojo finančno pomoč. Stem bi bila Grška pahnjena v bedno stanje, ljudstvo bi vse to pripisalo novi Konstantinovi vladi. Zato se širijo vesti, da se namerava Konstantin zadovoljiti z moralnim zadoščenjem, ki mu ga je dal grški narod in se odpovedati prestolu. Vendar so to samo domnevanja. Res pa je, da je položaj grškega naroda, ki si ga je vstvaril sam, kritičen.

Skrb za kulturo med Nemci. »Oest. R.« poroča o odhodu ital. čet iz tirolskega glavnega mesta. Toži, koliko je trpela kultura zadnja leta in med vojno. Brez jadikovanja, s stisnjenimi pestmi in zobmi gredo Nemci na delo, da si ustvarijo boljše prihodnost. Zaničujejo hipne vžitke, pitje, veselice in drugo, ker vedo, da je ta čas resen in da jih more rešiti le delo, ki mora stremeti za gospodarskim blagostanjem in višjo kulturo. Posebno kulturo! Nemci v Inomostu prirejejo razstave posameznih oddelkov iz svojega bogatega deželnega muzeja in s tem ljudi znova živo zainteresirajo za predmete njih preteklosti in njih moči, ki so jim v pouk in tolažbo ob enem. Po zgledu dunajske »Urania«, nekake ljudske univerze, na kateri predavajo njih najboljši možje, hočejo ustanoviti kot v drugih nemških mestih tudi v Inomostu tako vseučilišče. V to vseučilišče bodo privabili vse sloje, posebno tudi mladino pod vodstvom svojih učiteljev in profesorjev. Ustanovilo se je 26 učnih

tečajev, katere je obiskovalo 700 slušateljev. Vlada je revnejšim obiskovalcem z dežele omogočila vdeležbo teh tečajev na ta način, da jim je dala znatno podporo v to svrhu. Tako delajo Nemci.

Mladinska organizacija v Nemški Avstriji. Nad tri sto mladinskih organizacij v Nemški Avstriji je napravilo svojo zvezo, ki šteje nad stotisoč članov. Trije glavni deli zvezinega delovanja so: Vzgoja in pouk, telesna vzgoja po športu in igri ter dobrotelost.

Amerika je ona deveta dežela, ki polaga veliko važnost na to, da ohrani svoje ljudi duševno

in telesno krepke in zdrave. Ze davnaj je prepovedala točenje alkoholnih pijač, vse zgražanje alkoholistov ni pomagalo nič. Sodce so odpri in zaloge iztočili na ulice. Danes s že prepovedali kajenje na ulici. To je že drug sovražnik človeškega zdravja, kateremu so Amerikani napovedali boj. — Kaj bi pa rekli pri nas, če bi hoteli omejiti demoralizacijo potom pijače in plesa? Vsak zaveden Slovenec naj posnema vsaj malo Amerikanca v njegovih resnosti *ευαγου ηθικαωειδ οφ ου seu ed* sila niti za korak. Biti v resnem trenutku trezen in resen, to je sveta narodna dolžnost!

TO IN ONO.

Dr. Fran Detela, slovenski pisatelj, je obhajal ta mesec 70 letnico svojega rojstva v krogu svoje družine in ožjih prijateljev. Kdo izmed Slovencev ga ne pozna kot spretnega pripovednika in izbornega risarja naših kmečkih in srednjeizobraženih ljudi? On nam je odpiral pogled v smešne in tragične strani teh slojev kot nihče drugi. Dolga je vrsta njegovih romanov, povesti, novelic in iger, vsak naročnik »Dom in Sveta«, član »Slovenske Matice« alj »Mohorjeve družbe« ga pozna kot prijetnega, šegavega pisatelja, ki zna spretno menjati žalostne in vesele prizore in vdahniti delu življenske resničnosti in zanimivosti. Se je čil in zdrav in živi v Ljubljani. Naše čitatelje bo zanimalo tudi, če povemo da nam je izročil ta pisatelj za prib. letnik našega lista dolgo in zanimivo povest, ki bo izhajala celo leto.

Umetniški dnevi v Ljubljani. V novembru je stopilo v Ljubljani več mladih revolucionarnih umetnikov smelo pred javnost češ: Tu smo mi in naša dela, pregledite nas in sodite o nas! Dolgo pred prireditvami so oznanjali po Ljubljani pisani, s slikarsko roko lastnoročno izgotovljeni plakati, da se bo vršil v »Unionu« Kogojev koncert, v dramskem gledališču Podbevškova soareja in da bo v Jakopičevem paviljonu otvorjena umetnostna razstava, v kateri bodo zastopani Jakac, France in Tone Kralj, Mušič, Skalicky in Napotnik. Zanimanje je bilo med občinstvom precej živahno, posebno v umetniških in inteligentnih krogih, oni so prorokovali že vnaprej, da bo vse zanič, drugi so čakali mirno in hladno s sodbo: »Kar je zdravega, to obvelja«, tretji pa so iskali v teh prireditvah celo strankarsko ost in so jasno dokumentirali svojo duševnost. Serijo prireditev je otvoril Kogojev koncert v precej polni dvorani (poznejši drugi koncerti so bili slabše obiskani).

Sam je igral na klavirju svoje klavirske kompozicije, gdč. Ziková pa je pela njegove pesmi. O izvajanju g. Kogoja samega, (ki je rodod iz Kanala, študiral je v Gorici), ne more biti govora, ker je igral na klavir le zato, ker so mu zadnji hip pred prireditvijo vzeli virtuoza in je s tem omogočil prireditev. Gdč. Ziková je pela izborno in premagala vse težkoče, ki jih nudijo Kogojeve skladbe v zelo obilni meri. Dasi je izvajanje važno, ni bilo glavno, v glavnem je šlo za Kogojevo novo umetnost, kakšna je. In sodba vseh še je glasila, da je bil ta koncert zanj in za njegovo umetnost lep uspeh, četudi pri tem ali drugem delu še ni mogoel osvojiti srca vseh: vsaka nova umetnost si le počasi utira pot. — Mnogo nevhvaležnejše delo je imel Anton Podbevšek, moderni pesnik iz »Dom in Sveta«, ki je zavrgel stare pesniške oblike ritma in rim in poje čisto po svoje; njegove pesmi se zde kot dolge simfonije, v njih se vrstijo slika za sliko kot v kinomatografu in to imenuje on svoj novi ritem. Razen par drznih miselnih skokov in primer nima poleg oblike nič tako silno novega in takega, da bi mogel svojo zbirko imenovati »Človek z bombami«, če pomislimo, da mora biti vsak naslov opravičen. Tu in tam je v pesmih preveč iskanega, zahotenega, celo vplivi so jasni; par stvari, ki kažejo včas na neresnost stvariteljevo in obtežujejo pravično sodbo o talentu. Da Podbevšek ni talentiran, ne moremo trditi, a moral bo šele postati umetnik. Nekatera mesta v njegovih pesmih so res zgrabila, v celoti pa nismo imeli tega vtisa. Vsekakor zanimiv in vsaj toliko resen pojav, da ga ne kaže odvrniti z omalovažujočo kretnjo; če je v njem resno stremljenje po čisti umetnosti in večni lepoti, se bo očistil in uredil, če ne bo pa izgubil sam. Kritika ga je na splošno sprejela odklanjajoče, dasi je v gle-

dališču žel pred občinstvom delen uspeh. Psihija-ter, univerzitetni profesor Šerko je izrekel sodbo pesnikovi blaznosti že vnaprej, dasi »bolnika« ni osebno preiskal ne opazoval; to sodbo so ponatisnili nekateri listi. — Tretja prireditev je bila umetnostna razstava. Središče razstave je tvoril s svojimi deli France Kralj, ki je razstavil več sto mnogo risb in kiparskih del. Najlepše delo je Madona iz pisanega kamna, silno lepa; vsa njegova dela se odlikujejo po krepkem notranjem duševnem izrazu; še nihče ni dosedaj tako kot on izrazil ono, abstraktno, o čemer so bili mnenja, da se v kamen ali na platno sploh ne dá izraziti. Njegov brat Tone Kralj je razstavil tudi več zanimivih del, ki so nekoliko odvisne od starejšega brata, a bister opazovalec koj spozna razliko med njima. Največ je razstavil Jakac, ki je v teku enega leta neverjetno zelo napredoval kar se tiče tehnike in duševne pogovitve; njegova plodovitost je občudovanja vredna. Jakca je lažje razumeti kakor Kralja. Manj pristopna sta Mušič in Skalický, ki sta šla v svoji umetnosti najbolj v skrajnost; nista še zrela, a nihče jima ne more odrekati talenta, posebno Mušiču ne. Napotnik je razstavil nekaj svojih del, ki so dobra; ta je bil že na zadnji razstavi in splošno priznan. Tako je bila Ljubljana za vrsto senzacij bogatejša in se je v svojem sicer lenem drobu že zopet pomirila in gre svojo pot dalje. Mladi umetniki pa snujejo in zorijo. Kaj bo iz njih, ne vemo. Zdi pa se nam, da se posebno v slikarstvu in kiparstvu pripravlja nekaj ar nam bo odprlo pot na kulturno stopnjo velik narodov. Taka stremljenja bi morali podpiri: moralno in tudi drugače.

Franz Kranewitter, znanj tirolski pisatelj, je obhajal ta mesec 60-letnico svo-

jega rojstva. Pisatelj je sin kmečkih starjšev, šole je obiskoval v Bozenu in se je potem posvetil pisateljstvu. Pisal je spočetka pesmi, daljše pesnitve in nazadnje drame ter je postal s Schönherriem eden najbolj znanih tirolskih pisateljev zadnje dobe. Kranewitter je zelo značilen zastopnik tirolske literarne revolucije iz l. 1890, realist do skrajnosti. Njegove drame, posebno ciklus sedmih enodejank, katerih ena (»Nace«) je bila že igrana v slovenščini, so dosegle velik uspeh. Pisatelja štejejo poleg Schönherrija med največje nemške alpske dramatike. — Zdaj živi s svojo družino v Inomostu.

Beethovnova obletnica, 150 let je preteklo, kar je bil rojen veliki nemški komponist Beethoven, ki ga ne časté samo Nemci kot svojega največjega glasbenika, ampak se je razširila slava njegovega genija po vsem svetu. Kdo ne pozna njegovih simfonij, kdo že ni slišal mnogo o njegovih krasnih »deveti simfoniji«, ki je eno najboljših glasbenih del te vrste sploh? Beethoven je bil rojen 16. dec. l. 1770. v Bonnu ob Renu in je postal že kot petnajstleten deček dvorni organist. Živel je mnogo na Dunaju, kjer je tudi umrl v starosti 57. let.

Za tiskovni sklad »Mladike«. Prevdarite, kako važno je naše časopisje za naš narodni obstanek; to pa more vršiti svojo nalogo le, če je gmotno dobro podprto. Spomnite se zato ob Božiču in Novem letu in ob vseh prilikah naše »Mladike« in darujte za njen sklad. Pomagajte graditi boljšo bodočnost! Vesel Božič in srečno Novo leto!

Književnost.

Naša književnost in Čehi. »Archa« češki list za umetnost, ki izhaja v Olomucu prinaša poročilo o novih delih o slovenski književnosti in omenja tudi »Pesmarico«, ki jo je izdala »Narodna Tiskarna« v Gorici in pesniško zbirko »Jutro« od Karla Široka v Trstu.

Ivan Cankar: Mimo življenja. Ljubljana 1920. Založila Ig. pl. Kleinmayer in Fed. Bamberg. 232 strani. Cena 5 dinarjev. — V knjigi je zbranih 13 novel in črtic iz starejše dobe Cankarjevega pisateljstva.

Gledališki list. V Ljubljani izdaja uprava narodnega gledališča Gledališki list v lepi Vavpotičevi opremi, ki izhaja vsako soboto in prinaša repertoire za naslednji teden, vesti o gledališki umetnosti pri nas in drugod, kratke članke o važnejših dramskih in opernih delih in njih avtorjih. List je opremljen tudi s slikami. — Stane pol dinarja izvod.

Maska, gledališka revija. Izhaja 1. in 15. vsakega meseca počenši z oktobrom 1920. Na leto 20 števil. Obseg pos. šte-

vilke je ena pola. Tiska Uč. Tiskarna. Klišejci iz Jugosl. tiskarne. Naslovni list je izdelal Fr. Kralj. Uredništvo: Ljubljana, Dramsko gledališče. Cena letno 35 dinarjev.

G. Petronij Arbiter: Pojedina pri Trimahijonu. Poslovenil dr. Joža Glonar, založila »Omladina«, Ljubljana 1919. 88 str. Cena 2 dinarja 25 para.

Zemljepisna karta: Slovenske dežele in Istra. Izd. V. Novak; izdalo »Društvo slov. profesorjev v Ljubljani«. Založila Jugosl. knjigarna. Cena z drag. doklado 1 dinar in 10 para.

Zemljepisna karta kraljevine SHS. (politični pregled in železnice.) Izv. V. Novak; izdalo »Društvo slov. profesorjev v Ljubljani«. Založila Jugosl. knjigarna v Ljubljani. Merilo 1:2,500,000. Cena z drag. doklado 1 dinar 60 para.

Rdeča kapica, Pepelka, Trnoljčica, Snegulčica. — To so bogato ilustrirane pravljice za mladino, ki sta jih izdala Ig. pl. Kleinmayer in Fed. Bamberg v Ljubljani. Cena pos. zvezka je 8 dinarjev.

Vesele božične praznike in srečno novo leto voščimo vsem sotrudnikom in naročnikom »Mladika«! Ob enem se vsem iskreno zahvalujemo

za sodelovanje in pomoč, ki so jo izkazali dobri stvari, želeč naj ostanejo zvesti »Mladiki«, ki izide po novem letu v drugi prenovljeni obliki. Najhujšo dobo imamo — hvala Bogu — za seboj. Lotili smo se dela ob velikih težkočah: odtrgani od kulturnega središča, brez zdatnih pripomočkov, navezani le na lastne moči, smo srečno prebili prvo leto. Zbrali smo okoli lista lep krog naročnikov in sotrudnikov, tako da gledamo z zaupanjem v bodočnost. Opažali smo, kako raste od dne do dne zanimanje za list, od raznih strani so nam došle priznalne izjave, da smo kljub splošni letargiji in ob posebnih težkočah zagotovili listu obstoj. List je v zadnjem času našel prijatelje med odličnimi slovenskimi pisatelji v Jugoslaviji, ki so nam poslali precej gradiva za prihodnje leto. — Konečno prosimo vse prijatelje dobrega tiska, naj pridno nabirajo listu novih naročnikov. Čim več naročnikov tem boljši bo list!

Uredništvo.

Darovi. Za sklad »Mladike« so nabrali pri konferenci pri Sv. Luciji Lir 65.—: preč. g. dr. Al. Fogar daroval 9 Lir. — šolske sestre N. lj. Gospé 9 Lir. Vsem darovalcem iskrena hvala!

Kazalo in naslovno stran homo cenj. naročnikom priložili koj v prvi številki prihodnjega letnika.

„Mladika“ v letu 1921.

»Mladiko« je bila poklicala živa potreba v življenje. Mislili smo si jo kot nadomestek za vse ono, kar nam je v navadnih razmerah dal leposlovni, nabožni, treznostni in drugi listi, da v splošni zmedeni časa rešimo vsaj ono, kar se da rešiti, storimo vsaj to, kar se da storiti. Uredništvo je storilo v svoji moči in danih razmerah vse, toda zadovoljiti ni moglo popolnoma ne onih, ki hočejo nabožnega in ne drugih, ki bi radi leposlovnega, zabavnega gradiva. Zamislili smo radi tega preustrojitev lista. Za one, ki hočejo nabožnega gradiva, bo K. T. D. v Gorici pri skrbelo »Bogoljuba«, in bo sprejemalo tudi tozadevna naročila. Uredništvo »Bogoljuba« se bo oziralo na primorske Slovence in bo sprejemalo tudi članke in poročila. Za one, ki hočejo posvetnega gradiva

pa se bo preosnoval naš list na ta način, da bo postal leposlovni družinski list, ki bo stremel po lepoti, a ne bo zapustil poljudne smeri in vsestranosti svojega gradiva, da mu bo odprta pot v hiše našega izobraženstva, naših kmetov in delavcev, starih in mladih. Njegov namen je, da kaže svetu kulturo, ki smo si jo na neodrešeni zemlji sami ustvarili in da tvori stik s kulturo ostalih naših bračev. Da se čitatelji lahko prepričajo, da ta naš program ni samo fraza, jim lahko povemo, da smo pridobili za sodelovanje mnogo naših odličnih književnikov, ki so nam deloma že izročili svoja dela. Znani poljudni pisatelj dr. Franc Detela nam je izročil daljšo povesi iz ljudskega življenja »Vampir«, ki bo izhajala celo leto. Pesnik Joža Lovrenčič nam je dal poljudno pisano novelico: »So-

ča voda je šumela...« Ivo Pregelj, pisatelj romanov iz tolminske zgodovine nam je izročil par črtic in nam je obljubil še nadaljno pomoč. Pesmi so nam izročili: Radivoj Peterlin Petruška, Silvin Sardenko in drugi. Narte Velikonja nam bo dal daljo povest kmalu po novem letu, isto nam je obljubil tudi Ksaver Meško. Poleg teh so obljubili znatno pomoč tudi Milan Pugelj, Ivo Šorli, Franc Finžgar, Lojze Remec in Ivo Česnik. Pesmi je obljubil tudi Igo Gruden, Venceslav Belé bo nadaljeval »Detinsko blagovestje«, zvesti nam bodo ostali vsi dosedanji sotrudniki. Skrbeli bomo tudi za dobre prevode, da bomo seznanjali čitatelje z biserji tuje književnosti. V posebni rubriki »Iz naše književnosti«, bomo prinašali poročila o nevoizišlih slov. knjigah in priobčevali najlepša mesta in s tem sproti seznanjali občinstvo s slov. slovstvom. V znanstvenem delu bomo priobčevali tudi poljudne kulturnozgodovinske, kulturnopolitične in prirodopisne ter druge aktualne članke. Tudi za smeh in zabavo ter za našo mla-

dino bomo preskrbeli v posebnem kotičku. »To in ono« bo zaznamovalo vse važne kulturne pojave pri nas in drugod, semz bomo dali tudi narodno blago in ostali objave vredni drobiž. Tudi platnice bodo prinesle svoje. »Mladika« bo dobila poleg te vsebinske preureditve nov bel papir in platnice, novo umetniško opremo in lepše črke **ter bo izhajala dvakrat na mesec, na 15. in 30.** Tako bo list tudi mede epreme popolnoma nov in bo delal čast vsaki mizi. Poleg tega bo stal za celo leto (24 števil) samo 16 L. (Letos je stalo 9 števil 8 L.), za pol leta (12 štev.) 8 L., za četrt leta (6 štev.) 4 L. Naročnina se mora plačati naprej. List bo vspeval le, če ostanejo zvesti vsi dosedanji naročniki in nam ti pridobijo še novih. Agitacija ne more biti težka. Kar smo obljubili, to lahko damo, to bomo dali, naj stori tudi naše občinstvo svojo dolžnost in naj se odzove v obilni meri in nam pomaga dograditi stavbo na temelju, ki smo si ga postavili. Samo trojnega nam je treba: Dela, dela in zopet dela, da bomo dosegli, kar želimo.

Vrvar

MIHAEL SUSSIG

v Gorici, Raštelj št. 16.

Velika izber najboljših vrvi, špagata,
: : prediva itd. : :

TRGOVINA Z MOŠKIMI KLOBUKI.

RAJER EVGEN

vinska trgovina

Gorica - Via Cesare Battisti 20

(poprej Via Teatro)

prilporoča svojo **VINA.**
: : zalogo : :

Novoporočenci! Begunci!

Oglejte si obnovljeno zalogo rav-
nokar došlega različnega pohištva pri

ANTON BREŠČAKU

GORICA - Via CARDUCCI - GORICA

A. Černigoj

MIZARSTVO

GORICA, Tržaška cesta. : : :

M. Krainer

VELIKA ZALOGA MANUFAKTURNEGA BLAGA
Na drobno   Na debelo.
GORICA, VIA RASTELLO 34-37.

**Volneno in bombažasto sukno
za moške in ženske.**

Velika izbira perila, šifona, raznovrstnega platna za rjuhe, brisač vsake vrste, serviet, belih in barvanih namiznih prtov vsake velikosti, žepnih robcev, volnenega, bombažastega in sukanega blaga za blazine, volnene in bombažaste odeje, bele in barvane posteljne prevlake, z volno napolnjene in s klotom raznih barv, volnenim porhatom, zefirjem, etaminom in batistom prevlečene odeje.

Velika izbira

**potrebščin za krojače
in šivilje**

Obleke za moške, dame in otroke. Bele in barvane moške srajce in spodnje hlače.

Sprejemajo se tudi umerjena naročila oblek in perila za moške, dame in otroke.

Staroznani hotel z restavracijo

„PRI ZLATEM JEZENU“

v Gorici postreže vsem svojim gostom po najboljši moči in po pošteni ceni.

Andrej Mavrič, krojač in trgovec v Gorici, Gosposka ulica 11 (Via Carducci) se najtopleje priporoča slav. občinstvu v mestu in na deželi, posebno pa preč. duhovščini, za obila naročila, katere izvršuje točno in po znižanih cenah.

Andrej Golja

Gorica TRAVNIK 21 Gorica

Zaloga vsakovrstnih lesenih izdelkov, kakor: škafov, orn, stolic, slit, rešet in druge suhe robe. — Velika izbira košev in kuhinjskih potrebščin.